

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

04

TEMMUZ - AĞUSTOS 2022

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

AHMET YETİK

AYŞEGÜL GÜL

CUMA TANIK

KEVSER ÖZDAMAR

MAHMUD ŞUKAYR

MAHMUT COŞKUN

MEHMET EMİN ÜNAL

RECEP ÇELİK

SÜLEYMAN ÇINAR

YAKUPHAN GÜLEÇ

04

TEMMUZ - AĞUSTOS 2022

İmtiyaz Sahibi

Okur

Genel Yayın Yönetmeni

Yakuphan Güleç

Yayın Kurulu

Süleyman Çınar

Ahmet Yetik

Mizanpaj ve Tasarım

Ahmet Yetik

Kapak Görseli

Charles-Francois Daubigny,

The Harvest, 1851

İletişim

oykumenedebiyat@gmail.com

Sosyal Medya

[@oykumenedebiyat](https://twitter.com/oykumenedebiyat)

[@oykumenedebiyat](https://www.instagram.com/oykumenedebiyat)

[@oykumenedebiyat](https://www.facebook.com/oykumenedebiyat)

oykumenedebiyat.com

© Her hakkı saklıdır.
İki ayda bir yayımlanır.

Hikâyelerden Öğreniyor, Hikâyelerle Öğretiyoruz

Kültür, kimlik gibidir. İnsanlar kendi toplumlarının kültürünü -her nerede yaşarlarsa yaşasınlar- bir kimlik gibi üzerlerinde taşırlar. O kimlik davranışlarımıza, sözlerimize, konuşmamıza, giyinişimize, tavırlarımıza, maddi manevi hâl ve değerlerimize farkında olsak da olmasak da sirayet eder.

İnsan, bir kültürün içerisine doğar. Bu kültür; kişiyi topluma hazırlamak ve kazandırmak, onu milli bilinç sahibi kılmak ve kişinin içinde bulunduğu topluma yabancılik çekmemesi için zamanla yoğurur. Bu yoğrulma biçimi, süreci “kültür aktarımı” şeklinde çıkar karşımıza. Kültür aktarımının en önemli araçlarından biri de hikâyelerdir.

Hikâyeler, mensup olduğumuz kültür ve medeniyet içinde kültür aktarımı bakımından mühim bir anlam taşır. Necip Tosun’un ifadesiyle hikâyeler, “Vakanüvislerin göremeyeceği hakikatleri sözün gücüyle kayıt altına almış, insanlığın birikimini yeni bir gerçeklikle ölümsüzleştirmiştir.” Hikâyeler; kültür kodlarımızı içinde taşıyan bir DNA, onsuz muhabbet edemediğimiz bir dost gibidir.

Hikâyeler, toplumun belleğidir. Onunla belgeleriz, ispat ederiz; onlar sayesinde anlarız, onlarla anlatırız meramızı. Tecrübemizi bir hikâyenin sırtına yükler, tarih denen nehrin içine yolcu ederiz. Hislerimize tercüman olurlar, sayfalarca şerh edemeyeceğimiz bir hikmeti bir çırpıda naklederler. Yaşanılan ve yaşadığımız hayatın şahidi yani “hayatın kendisidirler.”

Biz hikâye medeniyetiyiz. Hikâyeyle severiz, hikâyeyle nefret ederiz. Onunla inanır, ondan öğrenir ve onunla öğretiriz. Gönülden gönle akan gizli bir nehir, saklı bir muhabbet gibidir hikâyelerimiz. Bu yüzden kıssahanlar, menkıbehanlar, meddahlar, nakkallar, şahnamehanlar, mevlithanlar, mesnevihanlar, manasçılar, ozanlar, aşıklar, dengbejler baş köşede, el üstünde tutulmuştur kültürümüzde. Necip Tosun’un ifadesiyle, “Onların önemleri soydan ya da savaşçılıklarından kaynaklanmaz. Tüm güçleri kelimelerdir. Geçmişin birikimi, geleceğin tasarımıyla insanlara yaşadıkları hayatı aktarırlar.” Onlar “mânâ ülkesinin valisi”; bir milletin, medeniyetin “birikiminin hafızası”, “gezgin kültür taşıyıcılarıdır.”

Öykümen Edebiyat olarak yeni sayımızı okurla buluşturmanın heyecanını yaşıyoruz. Bu sayıda sizleri üçü çeviri ve küçürek öykü olmak üzere sekiz öykü ve bir tahlil yazısı bekliyor.

Keyifli okumalar dileriz.

Süleyman Çınar

İÇİNDEKİLER

4

RECEP ÇELİK

AYDAN
GÜZEL

12

KEVSER

ÖZDAMAR

MAİK

18

MAHMUD ŞUKAYR
ÇEVİRİ: CUMA TANIK

HİÇ KİMSE
YOK
AŞK
HEYKEL

20

SÜLEYMAN ÇINAR

RÜYA

23

MEHMET EMİN ÜNAL

YENİ BİR UŞÛL
ÖNERİSİ:
GİDİLMEMİŞ
YERLERİN TÜRKÜSÜ

26

AHMET YETİK

KOCAKARI
OYNATTIĞI

28

YAKUPHAN GÜLEÇ

KAPININ
ARDI

31

AHMET YETİK

MAHMUT
COŞKUN İLE
SÖYLEŞİ

36

ÜÇ BAKIŞTA BİR
KİTAP

39

ÖYKÜMEN
KÜTÜPHANE

42

ÖYKÜ DÜNYASINDAKİ
YARIŞMALAR VE
ÖDÜLLER

45

ÖYKÜMEN
SÖZLÜK

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

AYDAN GÜZEL

RECEP ÇELİK

Kabilemin toprakları gözle sınırlandırılmayan, kumları altın gibi parlayan, gâhi yakan gâhi donduran ama her şeyden ziyade insana yalnızlığın nefesini üfleyen bir çölde, bir serabın tam ortasında. Vaha diyeceğimi, yanlışlıkla serap dediğimi zannetmiş olabilirsiniz. Hayır, yanlışlıkla söylemedim. Kabilem bir serabın tam göbeğinde yaşıyor. Göz yalancıdır, kandırır sizi. Güzeli çirkin, çirkin güzel, doğruyu yanlış, yanlış doğru göstermede üstüne yoktur gözün. Serap da bir göz yalanı ve kabilem o yalanın içinde. Bu çöl dünyanın neresindedir, hangi yarım kürede kalmaktadır, bir dönencenin içine denk gelmekte midir bilmiyorum; bilmiyoruz. Sadece yaşıyoruz biz bu çöl serabında.

Bu seraba nasıl mı geldik? Ben bu çöl serabında doğan yedinci kuşaktayım. Ama buraya gelişimizin hikâyesi, okula giden her öğrenciye her yıl, hiç anlatılmamış gibi baştan anlatılır. Ayrıca bu seraba geliş yıldönümümüzde düzenlenen, yedi gece aralıksız süren kutlamalarda da kabilemizin destan anlatıcıları bir ateşin etrafında, ellerinde kopuzlarla anlatırlar bu hikâyeyi.

Bu seraba gelmeden önce bir dağın güney yamacına kurulmuş, ortasından şırıl şırıl bir dere akan, etrafını çınar ağaçlarının el ele vererek kuşattığı, yeşili bol, havası berrak bir köyde yaşıyormuş kabilem. Köyde çıkan kumtaşından mezar taşları oyarmış o

zamanlarda kabilemin insanları. Bu dünyanın öleni bitmez, tükenmez. Geleni öğütür bu dünya. Bundandır, bu zanaat çok güldürmezmiş lakin öldürmezmiş de kabilemin yetinmeyi bilen insanlarını. Aklına uyararak, rehberliğine sığınarak, ululuğundan medet umarak buraya geldiğimiz Koca Pir de o köyde açmış gözlerini dünyaya. El ele tutuşmuş çınar ağaçlarını görmüş, dereninin şırıl şırıl ninnisinde derin uykulara yatmış. Baba vefat ettiğinde babasının mezarı için gerekli olan taşı oğulun, birden fazla varsa en büyük oğulun, yontması süregelen bir gelenekmiş. Babası vefat etmiş Koca Pir'in lakin âşık olmuş Koca Pir; yüzünü dünya gözüyle hiç görmediği, ona hep rüyalarında görünen bir aydan güzele hem de. O aydan güzel ki aydan parlakmış yüzü. Yüzüne bakmaya cüret edenlerin gözlerini kamaştırırmış. O aydan güzel ki koyu yeşil saçları büküm büküm beline dek dökülür ve her bir teline bin âşık takılırmış. O aydan güzel ki gözleri simsiyah iki kuyuymuş, serinliğine memleket kurulurmuş. O aydan güzel ki teni çöl kumlarından beter yakarmış, dağlarmış. O aydan güzel ki ayaklarının bastığı kurak topraklar bereketle dolarmış. O aydan güzel ki elleri aşığının nefesini yakalar, iki parmağının arasında toz gibi ufalarmış. O aydan güzel ki aydan katbekat güzelmış, yoluna can pespaye edilirmiş fakat Koca Pir onun adını bile bilmezmiş. Hem bilse adını, söylese dudakları o adı, leblerinin kavrulacağını da adı gibi bilirmiş.

Bir sabah güneşine kurban edilirken yaprakların üzerindeki şebnemler, küçük keserini mahir sağ eline almış; dağlardan kesip getirdiği kumtaşlarının başına oturmuş, babasının mezar taşını yontmaya başlamış Koca Pir. Fakat rüyalarında ona görünen aydan güzelin hayali gözünün önünden bir türlü gitmiyormuş. Kumtaşını tutan sol eli ile keseri idare eden sağ eli bir süre sonra gönlünün dediğine uyuyor ve mezar taşı yontayım diye çıktığı yolun sonunda o aydan güzelin bir büstünü oyar buluyormuş kendini Koca Pir. Her seferinde, her seferinde o aydan güzelin büstü duruyormuş karşısında. İki serin kuyu olan gözleri ona bakıyormuş. Yüreği ferahlık buluyormuş, göynü esenlik doluyormuş.

Yeni şebnemler doğup yeni şebnemler kurban oluyormuş, Koca Pir ağlıyormuş, annesi ağlayıp dizlerini dövüyormuş, kız kardeşi üstünü başını yırtıp tırnaklarını yüzüne geçiriyormuş. Köylü kapısında kuyruk olup onu seyrediyormuş lakin o mezar taşı niyetiyle başlayıp büstle tamamlıyormuş yolculuğunu.

Tam doksan dokuz tane büst etmiş Koca Pir'in yonttuğu. Ne gönlü ne elleri söz dinliyormuş Koca Pir'in. Babasının can çekilen bedeni salonun ortasında boylu boyunca yatıyormuş. Karnı şişmeye, teni yeşil bir renk almaya, derisinde kabarcıklar görülmeye, rengi kaçmış damarlar belirginleşmeye başladığında katlanılmaz bir koku da köyü ihata altına almaya başlamış. O

kadar ki tarlada baş veren buğday olduğu yere çökmeye, ağaçlardaki meyveler çürümeye, köyün ortasından geçen dere suskunlaşmaya başlamış. Kediler, köpekler kaçıyormuş köyden. Yabani hayvanlar dahi köyün çevresine yaklaşmaz olmuş. Köyün üstünden kuşlar uçmaz, yanlışlıkla yol düşüren şaşkın kuşlar da avlanmışçasına yere düşer olmaya başlayınca köyün uluları baş başa vermiş. Mezar taşını kendileri yontmaya, Koca Pir'i de lanetiyle birlikte köyden def etmeye karar kılmışlar aynı anda havaya kalkan ellerle.

Koca Pir aydan güzelin hayaliyle yonttuğu doksan dokuz büstünü tek tek öpe koklaya ipeklere sarmış. Sonra onları, bembeyaz bir atın çektiği arabaya o zamana dek yeryüzünde görülmemiş bir hürmet ve ihtimamla istiflemiş. Tam altı gün sürmüş bu yükleme işi. Yedinci gün, altı gündür ağlayan gözü yaşlı annesinin elini öpmüş, yüzü tırnak yırtığı olan kız kardeşine sarılmış. Tam yola çıkacağında Koca Pir'e haksızlık yapıldığını düşünen, aşkı şu dünyada her şeyin üzerinde tutan çocuksuz yedi çift çıkagelmiş. Koca Pir'in eteğine yapışmış ve hep birlikte yola koyulmuşlar. Geride kalanlar ellerinde işlemeli mendil, gözlerinde yaş köyün çıkışına kadar onlara eşlik etmişler. Yol boyunca köyün ulularından son kez ricacı olunmuş, onların ayaklarına kapanılmış lakin katır gibi inatçıymış onlar, aldıkları karar kesinlikle

uygulanacakmış. Yoksa lanet bu köyün yakasını bırakmazmış. Böylelikle Koca Pir'in yularını çektiği bembeyaz atın sürüklediği arabanın ardında yedi çocuksuz çift ve onların yanlarında götürdükleri kasları titreyen atlar, şefkatli koyunlar, güçlü koçlar, hüznü kuzular, süttten yeni kesilmiş buzağlar bir bayram alayı misali köyden çıkmış. Köyden çok fazla ırayamadan köyün delisinin de uzaktan uzağa onları takip ettiğini fark etmişler, el edip göz süzmüşler, o da bir gürgen dalından yaptığı atına atlayıp rüzgâr gibi yanlarına ulaşmış.

Yürümüşler, dağları aşmışlar. Yürümüşler, gürül gürül akan derelerden atlamışlar. Yürümüşler, dümdüz ovalardan toz kaldırmışlar. Yürümüşler, balta girmemiş ormanları artlarında bırakmışlar. Koca Pir ardına bakmadan yürümüş, köyün delisi gürgenden atında dimdik bir şekilde yanı başındaymış. Ardındaki çocuksuz yedi çiftin her birinin birer çocuğu olmuş. Yürümüşler. Koca Pir "İşte, burası yeni köyümüz." diyene dek yürümeye de ant içmişler. Ayakları patlasa da, parmakları kırılrsa da yürümeye yemin etmişler. Geçtikleri yerlerde kuşlar şakıyarak selamlamış onları, ceylanlar Koca Pir'in önüne düşüp yol göstermiş onlara. Karlı mevsimde üşümesinler diye kurtlar postlarını soyunup onlara sunmuş. Ağaçlar onlar için türkü söylemiş. Dereler onlar geçecek diye suyunu kesmiş. Çimenler onlar için padişah

döşegi olmuş.

Kanları çekildiğinde, dermanları tükendiğinde, ayaklarındaki yaralar kabuk tutmaz olduğunda ama onlar hala yürümenin aşkıyla yanıp tutuşmaya devam ettiğinde şakımaz olmuş kuşlar, yağmaz olmuş yağmurlar. Cümle ağaçlar yapraklarını dökmüş, yer yarılmış da toprak kusmuş içindekini. Rüzgâr fırlatmış koca koca kayaları, dağın karnı yarılmış, içinden kendinden de büyük bir dağ çıkarmış. Cümle mahlûkat önlerinden koşmuş, kaçışmış. Sonra amansız bir sessizlik kesilmiş tüm cihan. O sessizlik ki belki bir gün, belki bir asır sürmüş. Dağın karnından çıkan koca dağın tepesinden bir sis yürümüş üzerlerine. Kömür gibi kara mıymış, süt gibi ak mıymış bilememişler sisin rengini, beklemişler. Kesif sis sarmış her bir yanlarını, sis onları yutmuş. Koca Pir yürümüş sonra, beyaz atın çektiği araba gıcırdamış. Sonra köyün delisi gürgenden atını dehlemiş, sonra birer çocuklu yedi çift yürümüş çocuklarıyla. Onların ardından da kasları titreyen atlar, şefkatli koyunlar, güçlü koçlar, hüznü kuzular, süttten yeni kesilmiş buzağlar yürümüş.

Bir gün mü yürümüşler, bir asır mı yürümüşler, bilememişler. Koca Pir durunca durmuş herkes. Köyün delisi gürgenden atını dizginlemiş. Birer çocuklu yedi çiftin erkekleri çocuklarını kucaklarına almış. Sis dağılmış, sis bulut bulut tükenmiş. Geldikleri yer, toprakları gözle sınırlandırılmayan,

kumları altın gibi parlayan, gâhi yakan gâhi donduran ama her şeyden ziyade insana yalnızlığın nefesini üfleyen bir çölde, bir serabının tam ortasıymış. Koca Pir yola çıktıklarından beri ilk kez ardına dönmüş, “Burası benim yüreğim, yüreğime hoş geldiniz, benim yüreğime yerleşeceğiz.” demiş.

Bunca zaman bir çölde nasıl mı yaşadık? Onu da anlatayım. Öncelikle burası tam anlamıyla bir çöl değil, bir serap. Onu tekrardan belirtmek istiyorum. Bu seraba geldiğimiz ilk günlerde gökten bildircin eti yağmış, kumdan kudret helvası fişkırmış. Onlarla doyurmuş kabilem karnını. Sonra sonra bu serapta hayatta kalmanın yolunu öğrenince gökten yağın bildircin eti ile kumdan fişkıran kudret helvası kesilmiş.

Koca Pir “Burası benim yüreğim, yüreğime hoş geldiniz.” dediğinde latife yapmıyormuş, başka bir şey ima etmek gayretinde de değilmiş. Burası gerçekten Koca Pir’in yüreğiymiş ve Koca Pir’in yüreğinde o aydan güzelden gayrısı yokmuş.

Bu çöl kumu o aydan güzelin tenidir. Çıplak elle ya da ayakla dokunulduğunda yakar. İçi su dolu kabarcıklar çıkar kuma dokunan etinizde, dağlar tüm bedeninizi sızır. O küçücük kabarcıkların kökü en derinlerinize iner. Serabın ortasında iki mücevher gibi yan yana duran iki su kuyusu o aydan güzelin serinliğine memleket kurulan gözleridir. Ne kadar derinlere iner bu iki kuyu bilen yok ama

“Kökleri magmaya ulaşır.” diyen büyüklerimiz var. “Magmaya ulaşıydu suyun kaynar olması elzemdi.” diyorum kıt aklımla, “Onca yol gelmektedir, çölün dibindeki serinliği eğnine giymektedir.” diyorlar. Gündüzleri çölde bir tek o iki kuyu serin, fırtına çıktığında bir tek o iki kuyu emin. Bu sebeple çok sıcak olduğunda ferahlamak isteyenler yahut fırtına çıktığında emin olmayı arzulayanlar ahşap sandukalara girip o kuyulara sarkıtır kendini. Aydan güzelin gözleri sıcaktan ve fırtınadan korur bizi. Çölün bir yanı koyu yeşil yapraklarını hiçbir vakit dökmeyen, meyveleri zehirli olan atkestanesi ağaçlarıyla bezeli koca bir orman. İşte orman aydan güzelin büküm büküm olup beline dökülen saçlarıdır. İçinde ilerleyip de izini yitirmeyen, aklını kaçırmayan yok. Uyumayan bebekler, yaramazlık yapan çocuklar o ormana bırakılmakla korkutulur çölün bu serabında. Bunca akıl almışlığa rağmen güneş parıltısı kadar güzel bir orman o. Bir tek evlerimizi o ormandan kestiğimiz ağaçlarla yapmamıza müsaade etmiş Koca Pir, fazlasına izin yok. Ormanın tam zıddı yönünde bire on veren bereketli topraklarımız var. İşte onlar aydan güzelin ayaklarıdır. Sabah göğsümüzü gıdılayan rüzgâr aydan güzelin tatlı nefesiyken kum fırtınası aydan güzelin azap dolu üflemesidir.

Bu çöl serabına gelişimiz bizim için milat. Ardımızda bıraktığımız bir dağın güney yamacına kurulmuş, ortasından

şırıl şırıl bir dere akan, etrafını çınar ağaçlarının el ele vererek kuşattığı, yeşili bol, havası berrak o köyde hangi yıl yaşanmaktadır bilmiyoruz, bilen kalmadı. Biz bu çöl serabında yüz yetmiş beş yılını yaşıyoruz. Yüz yetmiş beş yıldır buradayız. Bir serabın, bir yalanın göbeğinde geçirilmiş yüz yetmiş beş yıl var elimizde. Bu yüz yetmiş beş yıla dinmeyen fırtınalar, gözlere kaçan kumlar, çocukları öldüren taunlar, sadece bereketli topraklarımıza yağan rahmetli yağmurlar, tükenmesin istediğimiz eğlenceler, bir an önce son bulsun diye aydan güzelin putlarına kurbanlar adadığımız kıtlıklar sığdırdık.

Bu topraklara geldiğimiz ilk günler, hatta ilk yıllar Koca Pir'in inancı üzerine yaşamaya devam etmiş kabilem. Koca Pir, bu çöl serabı yılıyla on beşinci yılda yummuş gözlerini. Kabilem zamanla Koca Pir'in inancından ıramış, öyle inanmayı unutmuş. Koca Pir yanında getirdiği doksan dokuz büstü, çöl serabının çeşitli yerlerine hürmetle yerleştirmiş. Altı gün sürmüş bu yerleştirme işi ve Koca Pir, kimseyi yanına yaklaştırmamış. Hayattayken hep tek bir yaratıcıya inanmış ama bu büstlere daima iltifat etmiş, saygı göstermiş. Koca Pir öldükten sonra tek yaratıcıya nasıl inanılır unutmuş kabilemin insanları, Koca Pir'in yerleştirdiği aydan güzelin büstlerini birer put eylemiş. Şimdi kabilem putperest bir topluluk...

Her şeyin bir başlangıcı ve her şeyin bir sonu vardır elbet. Her şey doğar ve her

şey ölür. Bu kanun çöl serabında bile değişmez. Benim için de bu çöl serabında yaşamamanın sonu geldi. Bu çöl serabındaki günlerimi kendi ellerimle boğacağım, yok edeceğim onları. Burada değil bir yıl, bir gün dahi kalamam. Kabilem kalmak ister belki ama ben merak atına binmiş gönlümü bu saatten sonra dizginleyemem. Bu çöl bittikten sonra ne var, neresi başlıyor hep aklımda, gönlümde o var.

Aslında üçüncü kuşak bu serapta hüküm sürerken yaşanmış bir hadise hep anlatılır buralarda. Macera yaşamayı kafasına takmış bir genç sürekli doğuya doğru at sürerek bu yalandan çıkabileceğini iddia etmiş, azığını heybesine doldurup güçlü bacakları olan bir atını sürekli doğuya doğru koşturmaya başlamış. Atın dizginlerini sabit tutacak, başını doğudan öteye bir milim oynatmayacakmış. Önce gözden kaybolmuş genç, sonra sabırla beklenmeye başlanmış. Bir gün, iki gün derken tam kırk gün hiçbir haber alınamamış doğuya doğru at süren gençten. Kırk günün ardından bir gece vakti kabilemin topraklarının orta yerine düşmüş o genç. Bu çöl serabının ortasında bıyıklarından buz parçaları sarkıyormuş. Titreyen çenesinin, birbirine vurarak zangırdayan dişlerinin müsaade ettiği ölçüde uçsuz bucaksız kum çölünden sonra uçsuz bucaksız bir buz çölünün başladığını ve o buz çölünü geçmenin mümkün olmadığını anlatmış. Çok yaşamamış, ölmüş.

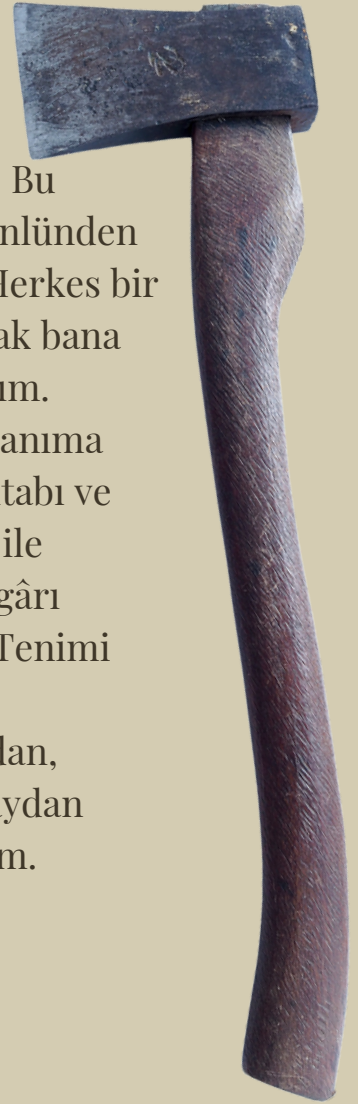
Ardımızda böyle bir hikâye dururken bu seraptan çıkacağımı söylediğim arkadaşlarım bana gülüyor, büyüklerim bana öfkeleniyor. Fakat ben bu çöl serabından, bu yalandan, Koca Pir'in gönlünden nasıl halas olurum; Koca Pir'in hapsettiği ömrümü nasıl geri alabilirim işte, bunu biliyorum. Bu çözümü, Koca Pir'in peşine takılan çocuksuz çiftlerden altıncısının bu çöl serabına getirdiği kadim bir kitapta buldum. Dili gayrı unutulmuş bir kitap bu. Okuyanı olmayan, bu sebeptendir ki bana daima bedbaht bakan yeşil kaplı bir kitap. Artık yaşayanı olmayan bir evin yüksek nişlerinden birinde buldum bu kitabı. Bana o sabah vakti o kadar sevinçle bakmasaydı ve onu elime aldığımda kayıtlarımıza göre tam kırk yıl sonra çölümüze yağmur yağmasaydı bırakırdım o kitabı. Yalnız bana sevinçle baktı ve çölümüze yağmur yağdı.

Önce bu kitabın dilini çözmeliydim. Bu iş için tam on beş yılımı verdim. On beş yıl o yeşil kaplı kitaptan hiç ayrılmadım. Nereye gittiysem yanımda taşıdım onu da. Annem ve babam zaman zaman benden alıp sakladılar onu, ayırmaya çalıştılar bizi. Her kavuşmamız inci gibi kıymetli, iri gözyaşları eşliğinde gerçekleşti. Üç yıl boyunca bizim yazımız gibi soldan sağa doğru yazılmış bir yazısı olduğunu düşündüm bu kitabın da. Üç yılın sonunda o güne dek bütün çabalarımın boşa olduğunu, yazının sağdan sola doğru sürüp gittiğini anladım. Sonrasındaki on iki yılı da sağdan sola giden bu yazıyı

çözmeye harcadım. Uğraştım, didindim, çabaladım ve çözdüm. İşte bu yeşil kaplı kitapta buldum buradan kurtulmanın yolunu.

Her yıl ilk mahsul alınmadan önce kabilemin insanları, bolluk içinde bir yıl geçirmek için bereketli topraklarımızın çöl kumuyla kucaklaştığı yerde bir tören düzenler. Hasta olduğumu bahane ederek bu törene katılmayacağım. Kitapta anlatılan İbrahim gibi elime bir balta alıp aydan güzelin bütün putlarını kıracağım. Koca Pir'in elleriyle, gönlüyle yapıp büyük bir hürmetle yerleştirdiği putlardan birini dahi bırakmayacağım. Kitaptaki İbrahim büyükçe bir tanesini bırakmıştı ama ben bırakmayacağım. Bu sayede Koca Pir'in gönlünden sürgün edileceğim. Herkes bir sürgün olarak bakacak bana ama ben halas olacağım.

Bu çöl serabından yanıma bir tek o yeşil kaplı kitabı ve çeliğini atkestaneleri ile zehirlediğim ata yadigârı hançerimi alacağım. Tenimi yakan kumlardan, atkestanesi ormanından, o iki serin kuyudan, aydan güzelden kurtulacağım.

Koca Pir'in hep bunu yapmak, aydan güzelden kurtulmak istediğini düşünmüşümdür kıt aklımla, Koca Pir'in yapamadığını ben yapacağım. Olur da gittiğim diyarlarda Koca Pir'in kabilemi bir çöl serabına, bir yalana hapseden aydan güzeli karşıma çıkarsa güzelliğine bakmadan onu öldüreceğim. Tam yüzüne saplayacağım zehirli hançerimi, işte o zaman huzur bulacağım. Belki yeşil kaplı kitapta hikâyesi anlatılan İbrahim gibi ateşlere atacaklar beni ama ben yine de o hançeri aydan güzelin suratına saplayacağım.

Görsel: Hz. İbrahim'in Ateşe Atılması, Tasvir Sanatı, TDV İslam Ansiklopedisi

MAİK

KEVSER ÖZDAMAR

12

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Malik:

Gözlerini açtı.

Beyaz uykudan tan kızılıyla uyanmış güllerle, bir de onların dalına konmuş Arap bülbülünün nereye baktığı hiç belli olmayan beyaz çerçeveli iki gözüyle karşılaştı. Tam bu manzaraya layık bir esintiyle bu manzaraya layık olmayan yapıklı saçları dalgalandı. Yalın ayak, sahilde birbirine doğru koşan Yeşilçam aşıkları gibi, bir kıyının denize çağrısı gibi, güle ve bülbüle vurdu bu dalga. Bir de bülbülün başından siyah, gövdesinden gri, kuyruğundan biraz sarı tüy kopardı, gitmeden kıpkırmızı gül yapraklarından da bakkal çuvalından çekirdek çalan bir çocuk gibi kaçırmayı unutmadı. Bu çakırkeyiflik gül bahçesinde cümle hububat ve hayvanat hep bir ağızdan terennüme başladı; hayvanlar ses tellerini kanuna, saza vurur gibi titretiyor, rüzgâr da bir keman yayı gibi çiçeklere ve ağaçlara değip bu senfoniye eşlik ediyordu. Gözlerinden yaşlar akararak dudağında yarısından bölünmüş bir gülümsemeyle uyandı.

Hiç de öncekilerden farklı olmayan bir sabaha aralamıştı gözlerini. Bu sıradanlığın adeta “her şey yolunda” telkinleriyle verdiği güveni hissetti, yine aynı rehavetle her zamanki düzenini devam ettirdi: Kalkar kalkmaz mesajları, mailleri okudu, alışveriş uygulamasından gelen bildirimi açıp hiç almayacağı ürünleri sepete ekledi, tekrar yatağına gömülüp beş dakika

daha yumdu gözlerini, göz kapakları titrediğinden bu yapmacık uykuyu daha fazla devam ettiremedi, elini yüzünü yıkayıp giyindi.

Sokağa ayak basar basmaz evvela yüz ifadesini değiştirdi; göz kapaklarını yarıya kadar indirmiş, dişlerini hafifçe sıkarak çene kaslarını sertleştirmiş, böylece yüzünü müphem bir ciddiyetle döşemişti. Boş vermişliğinden devşirme bu görüntüsüyle kendini tüm duygularının ziyaretine kapattığını kanıtlıyordu bir nevi.

Fakat nedendir ilginç bir fikir, tüm bu emeklerini boşa çıkarıvermişti; yüzüne esen hafif meltemle rüyası, pet şişede bir mektup gibi zihninin karalarına vurmuştu sanki. Yine de tam da boğazında bir nabız gibi canlanmış bu heyecanın birkaç saniye bile sürmesine izin vermedi; derince nefes alarak bir anlık boşluğuna denk gelen bu fikirden de böylece kurtulabilmişti. Kendisini tanımasa filhakika taş kalpli olduğunu zannederdi.

Günün devamı da öncekilerden farklı değildi; birilerine selam verdi, rutin işlerle ilgilendi, yemek yedi, her zaman olduğu gibi “l” harfini telaffuz edemedi, bir kahve içti, bir de çay içti, çayın demi epey acıydı, yüzünü buruşturdu, bardaktaki son yudumu sırf adettendir diye bıraktı, eve dönme vaktinin geldiğini hatırladı, ismini unuttuğu birine iyi akşamlar diledi, yine “l” harfini telaffuz edemediğinden bu hareketi, komik görüldüğü zannını değiştiremedi. Kendini eve atmaya

çalıştığını göstermekten kaçınırcasına tavırlarla caddelerde yürüdü, anahtarlarını cebinden çıkarırken umursamazlık tiyatrosunu sürdürdü, nihayet eve girip kapıyı sanki başka bir alemin üzerine örttü. Hakikaten de bu eşikte bir boyutlar arası geçit olduğuna kaniydi. Yorgun argın, beş on dakika kuru yere uzanıp gözlerini dinlendirdi, fayanstan sırtı ağrımaya başlayınca kalkıp yıkandı, giyindi, yemek sipariş etti, bu sırada kalbini daraltacak bir müzik dinledi, müziğin efkarıyla yedikleri boğazına dizildi. Okuduğu öykülerden kalma bir alışkanlıkla zihninde süregelen monologları dinledi, biraz boş boş dolandı, biraz mesajlara baktı, sonra sıkılıp telefonu bıraktı, kendini yatağa attı, yirmi beş dakika uyumayı bekledi, sonra kaçınıcı dakikada uyuduğunu fark etmedi.

Yine bülbül tam karşısında, sanki sâbâ makamı ile şakıyordu. Gül de ona eşlik etmek istiyor gibi, tan yerinden yakaladığı ışıklara bezenmiş, şavkıyordu. Aynı rüzgâr esmekte gecikmedi ancak gülün yapraklarıyla yetinmemiş, bir de dalını kırmıştı bu defa. Yüreği hopladı, gözleri bülbülü aradı, neyse ki onu bir diğer dalda görünce rahatladı. Esas gül için neden telaşlanmadığına şaşırdı, hemen döndü güle baktı, onda öfkenin hiçbir belirtisini bulamayınca yine hayrette kaldı. Rüzgâr ise hâlâ hırsını almamış olmalıydı, belki kaderin bir cilvesi, belki talihin bir sillesi gibi fırtınadan hallice

esti üzerine, sol kolunu kırdı nihayetinde. İlginçti ki kendisi de bunu bekliyor gibiydi, üstüne üstlük acıyı sol kolunda değil, daha içerilerde, böbreği ile göğüs kafesi arasında bir yerlerde hissediyordu. Böylece rüzgârı da gülü de bülbülü de unuttu, derin ve derûn sızısının gözyaşları içinde uyandı.

Alarm kendi kendini iki kez ertelemiş, üçüncü çığlığını odasının duvarlarında gezdiriyordu. Mızızlanarak yatağından kalkarken şu sesi artık değiştirmesi gerektiğine kanaat getirdi ancak bununla uğraşmaya da bir hayli üşendi.

Hiç de öncekilerden farklı olmayan bir sabahta her zamanki düzenini devam ettirdi. Aksini, birbiri ardınca yırtılan aynı desenli takvim yapraklarına bir isyan addederdi. Pencereyi açtı, yine yüzüne çarpıveren bahar meltemiyle rüyası aklında canlandı. Rüyalara itibar etmezdi, ikidir kalbini yok yere huzursuzlandıran şu fikri de manasız bulmak istedi. Yoksa hakikaten katı yürekli miydi? Canım katı yürekli adam da sever miydi, daha önce sevmişti ya bir kere. Gerçi birkaç kere daha sevecek olmuş ama ilkin hatırasına toz kondurmak istememiş, yalnız anlarında koynuna sığınacağı yegâne acıyı yok ederse tutunacak başka bir dalı olmayacağından çekinmişti. O halde katı değilse de istediği şekle girebilen bir sıvı yürek denilebilirdi buna ya da maddenin kaçınıcı haliyse işte öyleydi.

Bilgisayar başına gitti ancak aklı, hâlâ

çıt diye kırılan gül dalı ve bir diğer dalında oturan bülbüldeydi, sanki resimleri gözkapaklarına çizilmişti. Gerçi gül dalı kırılırken ses çıkarmamış da olabilirdi, bunu sekiz boyutlu bir rüya içinden nasıl hatırlayabilirdi? Burada bir soru-cevap, bir neden-sonuç, hiç olmadı bir 5N1K ilişkisi var gibiydi hatta zihninin bu işi çoktan çözmüş, kasten bu anılara uzanıyor olduğuna emindi. Yine de bilgisayar başında oturmanın verdiği özgüvenle tüm bu fikirleri zihninden kovabili. Neticede hayatta daha mühim işleri olurdu insanın, karşısında seyrettiği 83 inç 4K Ultra HD ekranda yazan şeyler gibi.

Velev ki taş yürekliydi hadi, ya öyle olmasaydı nasıl sevmek denirdi buna? Eylül akşamlarında şehri Anadolu'dan Avrupa'ya taşıyan deniz dalgalarını yalnız başına seyrederken sevilir miydi? Balıkçı teknelerine sessiz birer selam yolladıktan sonra yere tuzak gibi uzanmış bir oltaya takılıp yüzüstü düşmekten kıl payı kurtulduğunda etrafında kimse şöyle kollarından kavrayıp "iyi misin" demedikten sonra sevilir miydi? Yollar uzadıkça sabır, ömür, bir kum saatinin yarısı gibi tükenirken sevilir miydi? Geniş, kemikli ve kudretli elleri, yalnızca bir çay bardağının ince belini kavrayabilirken ve yalnızca çayın sıcaklığını ellerinde hissederken sevilir miydi? Gökyüzüne bakıp aynı mehtabı seyrediyor olma fikriyle avunularak sevilir miydi? Yere doksan derece dik vadilerde gezerken

Kalbine hislerini gömmek üzere açtığı mezar derinleşirken ve bu dipsiz kuyuda Yusuf gibi bir kervanın sakasını beklerken sevilir miydi? Düşündükçe batıyordu herhalde.

Sevdayla ilgili şiirler, yürek burkan tınılar dinleyerek düşünceler kapısını kilitledi. Bir süre sonra hissizleşti ama hissizleştiğini hissetmedi 83 inç 4K Ultra HD ekranda yazan şeyleri okurken. Kim bilir kaç saat sonra bilgisayarı kapattı, ekranda "oturum kapatılıyor" yazarken dönen imleci izledi. Ekran karardı, bilgisayarın fanı çalışmayı durdurdu. Odanın sessizliği, yüzüne bir tokat gibi çarpmış, uyuyan düşüncelerine ise bir öpücük bırakmıştı. Bir süre böylece dalgın dalgın oturdu, neden sonra bir kalem kapıverdi, adeta boğazını sıkkan kelimeleri önündeki kâğıda dizdi. Buna şiir mi denirdi bilmezdi. Boşa koysa dolmaz, doluya koysa almazdı. Bununla da yetinmedi, kendine bir isim koymak istedi. Nedensiz aklına esen bu fikre şaşırmamış, acınacak halinin dünya üzerinde başka emsali bulunmadığını düşündüğünden midir, herkesin adından farklı bir adı olması gerektiğine inanmıştı. Tabi insanlar bu yaşlarda çocuklarına en sevdikleri futbolcunu adını filan koyarlardı ama eldeki tek çocuk, ortasında oturan acıyı büyütürken hiç büyüyemeyen, aksine küçülüp içine doğru büzülen kalbi olduğuna göre buna bir ad yakışıklı giderdi:

"Maik"

O da ne demekti şimdi? Nereden bilebilirdi ki? Aklına öyle esmişti işte. Arama motorunda, sözlüklerde arattı bu kelimeyi, hiçbir sonuç çıkmayınca şaşırdı ama sevindi, bir kelime üretecek kadar yetkin hissetti kendini, işte kimsede olmayan, el emeği göz nuru bir ad! “Hayırı uğuru osun.” Telaffuz edemediği “l” harflerine takılmadı.

Usulca yatağına sokuldu. Saat belki gece 3 belki de sabah 5’ti. Ne fark ederdi?

Meltem, yerini göz açtırmayacak kadar kasvetli bir rüzgâra devretmişti, bu rüyanın başkahramanı olmaya çalışıyor gibiydi. Gerçi kendisi de henüz kestirememişti, herhalde rüyanın sonunda ayakta kalan kimse ana karakter o olacaktı. Şöyle bir etrafına bakındı, gülü ve bülbülü buldu gözleri. Sessizce sarıp sarmalanmışlar, birbirlerini şu kuvvetten koruyorlardı. Şaşırdı bu defa, ancak sevindi de. Madem bu kadar güçlülerdi, böyle tutunmuşlardı birbirlerine, ismini ve hikayesini de rahatlıkla onlara emanet edebilirdi, günün birinde ölünce anılmak üzere. Güle döndü, ağzını açtı, bir anlığına sakinleşen rüzgarı fırsat bilip yumuşak bir sesle sanki bir şiir okur gibi söyledi yeni adını; “Maik”.

Fakat dudaklarını kapatır kapatmaz rüzgâr, ağzından çıkan sözcükleri alıp uzak diyarlara götürmeye çalışır gibi çılgık çılgına gürledi. Yer yerinden oynadı, cümle hububat ve hayvanat bu hercümerçte tarumar oldu gitti. Bu

enkazda kalan tek kişi kendisiydi; gülün yaprakları ve dalları da bu hiddete kurban gitmiş, bülbül korkup kaçmış, kaçarken döktüğü bir düzine renkli tüy de kayıplara karışmıştı. Nihayetinde, nevbahar mevsiminde ama rüzgârların ortasında, kırık elini ne güle ne de bülbüle uzatma fikrini aklından geçirmeye dahi fırsatı kalmadan donakalmıştı. Rüzgârı da kendini de suçlayacak vakit bulamadan uyandı.

Yorgun gözleri bu yükü kaldıramadı, açılır açılmaz uzun uzun ağladı. İçi içine sığmadı. Bir lanet okumaya çalıştı ama “lanet” kelimesini telaffuz edemedi. Sinirlendi, inat etti, uğraştı, uğraştı, dilini ısırды, kanattı, nihayet “l” harfine benzer bir ses çıkarabildi. Kelimenin devamını getirmeden evvel fark ettiği başka bir şeyle yine kaskatı kesildi. Maik... mağik... mağğik... “Malik”... Başını iki yana salladı, belki ismini, belki de kendisine taktığı bu manasız kelimeyi reddedercesine, belki hiçbir şeye malik olmadığını kabul edercesine, belki de bu ismin yegâne sahibine olan muhtaçlığını saklamaktan vazgeçercesine, sağa sola hızlı hızlı çevirdi başını...

Mâlik’e mâil olabilir miydi böyle yorgun argın, böyle pişman nâlân, böyle bitkin hazin bir ahvalde? Düşündükçe batıyor muydu yine? Kim bilir...

Rüzgar:

Ellerini ovuşturarak kısa günün kârına baktı; gül yaprakları, kuş tüyleri, kırık bir kol. Ganimetlerini beraberinde sürükleyerek bir Robin Hood gibi bunları dağıtacak yer arayışına çıktı.

Bülbül:

Gülün kalan dallarından birinde yeni duyduğu bu ismi şakımaya başladı.

Gül:

Yere doksan derece dik vadilerde gezmeye devam etti.

HİÇ KİMSE YOK AŞK HEYKEL* MAHMUD ŞUKAYR ÇEV.: CUMA TANIK

18

*Üç Küçük Öykü

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Hiç Kimse Yok

Elim bir ayrılıktan sonra şehre geri dönüyor, kimseyi bulamıyor, ortalıkta ne başıboş köpekler ne de kediler. Işıkları açık kahvehaneye girdi, masada henüz içilmemiş iki fincan kahve.

Bitişikteki daireye tırmandı, kapısı açıktı, kapıdaysa bir tek ayakkabı, daireyi gezindi: Aynanın önünde açık bir şişeden yayılan kadın kokusu, kadının âşığı içinde gizlenmiştir diye gardırobun içini yokladı, kimseyi göremedi.

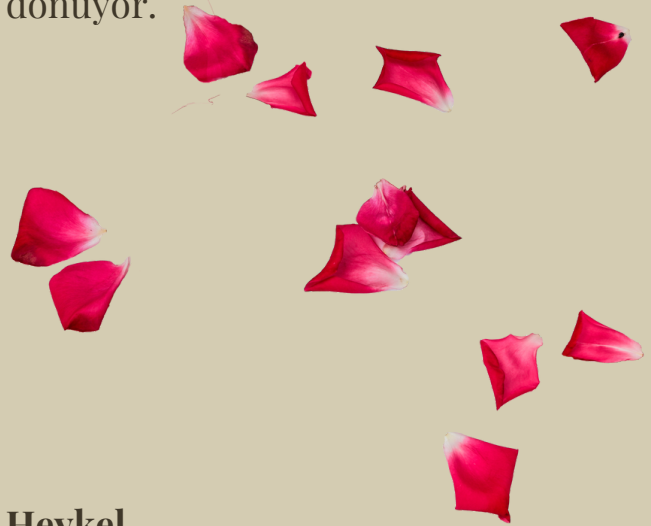
Mutfakta kadını aradı, yatağın altında, terasta, beyhude. Bir daireden ötekine geçiyor ama şehirde hiç kimseyi bulamıyor. Banka binasına bekçilik yapan polisi yokladı ama bulamadı, halkı gözetlemekten usanmayan zavallı ajanı en azından birlikte bir sigara yakıp, yokluğunda şehirde nelerin değiştiğini sormak için aradı ama onu da bulamadı hiçbir yerde.

Sabahleyin insanlar, kaldırımında üzüntüden neredeyse ölecek bir adam gördüler.

Aşk

Ona bir kere bile demedi: Seni seviyorum, gözlerine bakmakla yetiniyor, ara sıra da parmaklarını şefkatle uzatıyor, akşam rüzgârının izinsiz dağıttığı saçlarını düzeltiyor.

Ona bir kere bile demedi: Seni seviyorum, etrafında sessizce yürümekle yetiniyor, ertesi sabah buluştukları yere tek başına geliyor, yayaların acımasızlığından korktuğu için ayak izlerini topluyor, sonra da başının üzerinde hiç kimsenin içinde ne olduğunu bilmediği bir sepetle geri dönüyor.

Heykel

Yorgun başını göğsüne dayadı, durmadan ağlıyordu, o ise narin parmaklarını yumuşak saçlarında dolaştırmaya devam ediyordu.

Sabahleyin, insanlar yolun ortasında toplanıyor, ikisinin kurumuş bedenlerine dokunuyorlar, okaliptüs ağacının dibinde, bir kadın ve bir erkeğe ait tamamıyla etten ve kandan bir heykel görüyorlar, erkeğin kafası kadının göğsünde, kadının merhametli elleriyse erkeğin saçlarında, sevenlerin her akşam buluştuğu yerde.

RÜYA

SÜLEYMAN ÇINAR

20

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Nefes nefeseydi. Odasına, yatağına, bedenine korku tünelinden fırlamış bir çocuk gibi baktı. Rüyanın etkisindeydi hâlâ, titriyordu. Normal bir titreme değildi bu. Bedeninin yanında içinde anlayamadığı, kavrayamadığı yalnızca hissettiği bir yer daha vardı titreyen. Kan ter içinde kalmıştı, tepeden tırnağa düş almışçasına ıslanmış; elbiseleri, çarşafı sıırılsıklam olmuştu.

Baktığı her yerde rüyayı görüyor, rüyayı hissediyordu. Saniyeler içinde donuklaşan bakışlarının ardında rüya tekrar tekrar canlanıyordu. Kilometreleri aşan bir atletle eşdeğer atıyordu kalbi. Geçirdiği şok ağzını kurutmuş, dudağını çatlatmıştı.

Yatağının karşısında asılı duran saate bakarken tekrar hatırladı o meşum anları. Sahibinin elinden kaçan yabani at gibi son sürat seyreden arabanın önüne atıyordu kendini. Bir çizik dahi almadan arabanın ön kaportasından sekip tavanında kavisler çizerek bagaj kapağına düşüyordu. Fren sesinin acılığıyla duruyordu araba. Niyedir bilmediği bir kaçış kovalayış sahnesi başlıyordu. Otobanın yanında uzanan karla kaplı ormana dalıyordu son sürat. Çukurlar, hendekler, otlar, çalılar bana mısın demiyor, çılgına dönmüş bir deve gibi yıkarak, atlayarak, çiğneyerek ilerliyordu. Ana babası da ismini sayıklaya sayıklaya koşturuyordu ardından. Ormanın nihayetinde karşısına bir köprü çıkıyor, kan çanağına dönen gözlerini köprüye

dikiyordu. Asma köprüünün birleştirdiği uçurumdan asabi ama korkak, çekingen adımlarla geçiyor lakin geride duran mahzun bakışlar, onu geri dönmeye itiyordu. Tam kavuşmak için köprüye adım attığında seçemediği biri, köprüünün iplerini kesiyordu.

Yıllardır aynı rüyayı görüyordu. Seslenen bir başkası olsa aldırılmazdı belki fakat seslenenler kıymetlisiydi, hayatta en değer verdiği iki insan. İnsanı en çok sevindiren de, en çok üzen de sevdikleri. Onları üzme, onlara layık olamama duygusu yakıp kavuruyordu içini. Bu yüzden kaçmayı kabullenemiyordu, sindiremiyordu.

Soğuk, karlı bir yılbaşı gecesi. Hatırası yüreğinde o günkü gibi taze. Dedesi vefat etmişti. Kar incecikten hafif hafif yağıyor, ayazın içinden esen rüzgârla tozarıyordu. İnsanın iliklerine işleyen sert bir ayaz vardı. Annesi akrabaları için birkaç hediye hazırlamıştı. Babasıyla onları arabaya yerleştirirken elleri, yüzleri kızarmıştı. Sevmezdi eşyaları, hep fazlalığından şikâyet ederdi. Annesinin bu kadar eşyayla nasıl baş ettiğini düşünüp dururdu. Ama ilk defa eşyaları bu denli sevmişti galiba. Onlar sayesinde biraz daha görebilmişti ailesini.

Son kolinin arabaya yerleştirilmesiyle birlikte gönlündeki son sevinç kırıntısı da yitti gitti. Ayrılık vakti gelmişti anlaşılan. Annesine, babasına, babaannesine sarıldı uzun uzun, ellerini öptü ve kapandı kapılar. İskeledekilerin son veda busesi için geminin ufukta

kayboluşunu seyrettikleri gibi mahzun bakışlarıyla hızlanan arabanın kayboluşunu seyretti. Uzun uzun el salladı. Tez gelsinler diye montuna gizlediği su şişesini lastik izlerinin üzerine döktü.

Saatlerce bekledi kapıda. Ablası, ağabeyi ısrar etmişler ama kıramamışlardı inadını. Tekerlek izlerini seyrederken başı dumanlı dağlara daldı gitti. Korkusuyla yüzleşmeye çalışıyordu, bir sanık-tanık gibi. Durduramamıştı, başlarına gelecekleri sezmişti belki de. “Âh” diye hayıflanmıştı yıllarca, “Keşke dinleseydiniz beni! Ne vardı sabah yola çıksaydınız?”

Rüyanın dayanılmaz ağırlığını hissettiği bir zaman birini önermişti arkadaşı. “Git” demişti, “Ağırlığımı kül edecek sır onda.” Gitmişti ama istemeye istemeye, sürüne sürüne. Duyacağı sözlerin rüyadan daha ağır olmasından korkmuştu belki de. Yıllardır bahçesinde duran, havlayan ama ehlileştirdiği bir köpek gibiydi rüya. Korkutuyordu ama zarar vermiyordu. Peki duyacağı, duymaktan korktuğu sözler...

“Evladım” demişti yeşil sarıklı, “Rüyan, senin kaderin. Yola atlaman boşuna değil. Anne babanı ölümden kurtarmak istiyorsun ama unutuyorsun, yanılıyorsun. Biz ne kendimizi ölümden kurtarabiliriz ne de bir başkasını. Kurtardığımızı zannederiz ancak. Vakti gelende kimse kimseyi kurtaramaz, vakti gelmemişse de ya kurtardığımızı

zannederiz ya da kurtarıldığımızı. Orman; içinde kaybolduklarınla, kabullenmekten kaçtıklarınla dolu. Hendekler; ‘keşke’lerin, yüreğinden pare pare dökülen ‘ah’lar. Anne babanın takip etmesi, seni kaçtığın şeyden kurtarmak için. Gönlündeki yara çok derin evladım, tıpkı o uçurum gibi. Köprü, o yarayı kapatma isteğin ama o köprüyü kesense, râzı edemediğin gönlün...”

Bir sarmaşık gibi boğazına dolanan kasvetli hatıralardan silkindiğinde âleme esenlik serpen nidâyı işitti, “Essalâtü hayrun minen nevm...” Kalktı, yavaşça lavaboya gitti, abdestini aldı. Mahzun ruhundan arınarak kaldırdı ellerini, “Allâhuekber...”

Namazını bitirdiğinde rahlesinin başına çöktü. Âmâ bir insanın dokunduğunu tanıması gibi hemen buldu Yasin’i. Okudu, okudu... Okudukça eridi, eridikçe okudu. Yetmedi ardına birkaç sûre daha ekledi. Mushafı kapadığında güneş yeryüzüne ısıtılar damıtmaya başlamıştı. Elleri perdeye uzandı. Açtı, ışık huzmelerinin küçük kuzular gibi oynayışını seyretti. Tebessüm etti, yeşil sarıklı zatın yanından ayrılırken söylediği sözler çınliyordu kulağında, “Hâlâ kaynayan bir volkan var gönlünün derinliklerinde, râzı değilsin. Olacakla, öleceğe çare yok evladım. Gelen için, giden için, aldığın her nefes için râzı etmeye bak gönlünü...”

Kasım 2019, Tavşanlı

YENİ BİR USÛL ÖNERİŞİ: GİDİLMEMİŞ YERLERİN TÜRKÜSÜ MEHMET EMİN ÜNAL

NECİP
TOSUN

GİDİLMEMİŞ
YERLERİN
TÜRKÜSÜ

ÖYKÜ
KİTAP
BİRLİĞİ

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

KETİBE

23

“Bir şey yap güzel olsun...” Mustafa Kutlu üstadımızın *“Hüzün ve Tesadüf”* eserinde ortaya koyduğu bu anlayışla okuduğum kitaplardan hisseme düşenleri Öykümen Edebiyat Dergisi’nde yazıyorum. Bu sayıda da *“Gidilmemiş Yerlerin Türküsü”* eserini tahlil etmeye, bu eserden hisseme düşenleri sizinle paylaşmaya gayret edeceğim.

Gidilmemiş Yerlerin Türküsü, birbirinden bağımsız on üç hikâyeden oluşmaktadır. Her ne kadar hikâyeler olay örgüsü itibariyle birbirinden bağımsız olsa da her bir hikâyenin özünde insan unsuru bulunmaktadır. Düşünen, sorgulayan ve kimi zaman da arafta kalan... Bu yönüyle psikolojik temellere dayanan eserde iç çatışmalara, kaçınmalara, hayâle ve aldanişa estetik göz ardı edilmeden değiniliyor.

Veda şarkısıyla başlıyor eser. Başka bir dünyanın kapısını aralayan, geride bıraktığı dünyanın ötekisi olan bir karakterin iç dünyası, duygusal bir yaklaşımla ele alınıyor. Alışkın olmadığı bir hayat tarzının içinden geçen kahramanımızın hissettiği duygularla baş başa bırakılıyor okur: *“Yatağında bu sessizlikte gözlerin tavana dikili günlerce durabilirsin, sessizlik alışık olduğun bir şey ama bu nefessizlik katlanılır gibi değil.”*

Sakinlik ve sükûnet aşığı hareketli bir insanın yatağa mahkûm bir hayat tarzına geçişi karşısında iç dünyasında meydana gelen hâller yetkin bir üslupla kaleme dökülüyor. İçine kaygının,

umudun, özlemin, hayalin sindiği bekleyişler... *“Hayallerimiz olmasa yaşanan onca hayâl kırıklığından nasıl kurtarabiliriz kendimizi, nasıl nefes alabiliriz?”* satırları, merhum şair Yahya Kemâl Beyatlı’nın insan âlemde hayal ettiği müddetçe yaşar dizelerini hatırlatıyor. Bütün hayâllerin ardındaki hakikat yani dünyanın bir gölgelik olduğu okura hatırlatılıyor.

Hikâyesi çehresinden süzülen insanlar, teselli arayanlar, varlık yokluk kavgası içerisinde olanlar ve onların dokunaklı türküleri hikâyelere eşlik ediyor. Umudun, sabrın, anlayışın, nezaketin önemi ve değeri satır aralarından sızıyor. Hikâyelerde yer yer metinlerarasılıktan faydalandığı görülüyor. Kurgu ile bütünleşen bu yöntem, hikâyenin başarılı bir temel üzerinde yükselmesini sağlıyor.

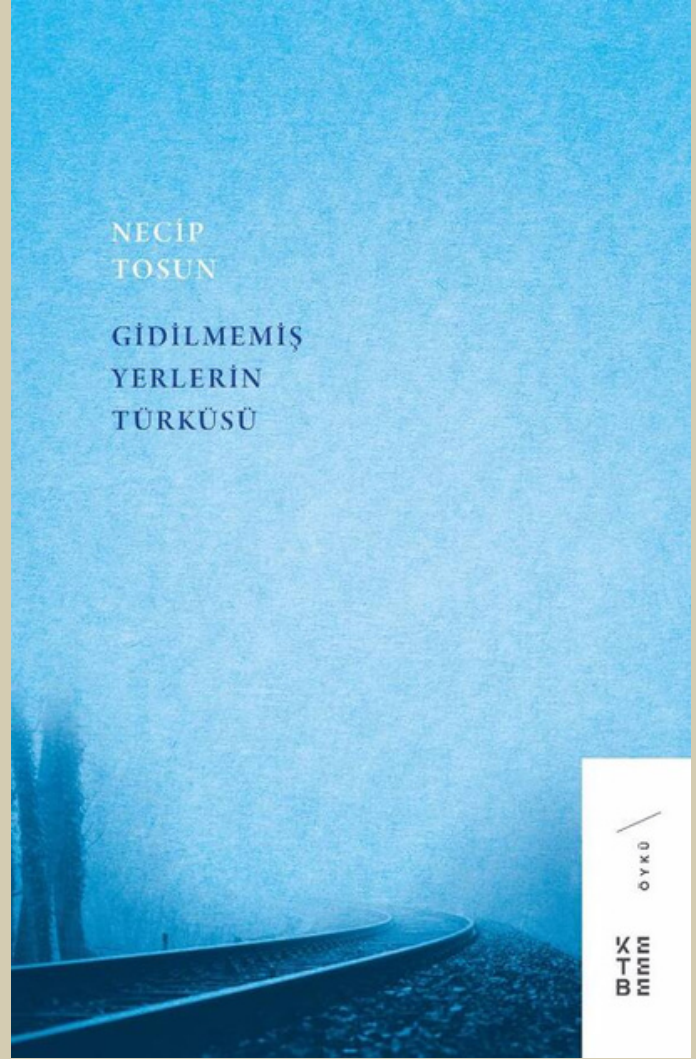
Zaman, mekân ve insan arasındaki ilişkinin irdelendiğini görüyoruz kimi hikâyelerde. Zaman ve mekân algısının yitiminin olumsuzluklarının bertaraf edilişi... Bir başka görme biçimi icat etmek bir başka tabirle hayatı okuduğun pencereyi değiştirmek, gerçeklerin hızla eskiyip pörsüdüğü böylesi bir çağda düşleri yaşatmak...

Eserin genel anlamda üslubuna değinecek olursak dilin sınırlarının zorlandığını ifade edebiliriz. Fakat böylesi bir tercihin anlaşılabilir tarafı: Eserin insanın iç alemine yönelmesi... Zira insanın iç alemi oldukça karmaşık ve giriftir. Bu karmaşıklığı ve giriftliği de dilin

sınırlarını zorlamadan irdelemek pek olanaklı görünmemektedir. Kitapta geçen şu pasajı dikkatinize sunmak isterim: *“Gerçekler eskir, değişir, bizi yarı yolda bırakır ama düşler yaşar, onlar bizim oluşturduğumuz hâlde değişmeksizin sonsuza kadar öyle kalır.”* Bu ifadeler, hayâl hakikat çatışmasında, galip gelen hakikate gözünü yuman bir kahramanın söyledikleri. Kaçınma duygusu daha nasıl anlatılabilirdi, bilmiyorum.

Bu eser, insan ruhuna tutulmuş bir ayna misyonu ile insanın aklında kalbinde deveran eden hayatları elle tutulur gözle görülür hâle getirmektedir. Hayatın içerisinde çoğu zaman atlanan fakat oldukça mühim ayrıntıları ince ince işlemektedir. Yazar bunu yaparken insanın iç dünyasından hareketle bir dış dünya okuması gerçekleştirmektedir. Bakış açısı dış bükey değil, içbükeydir.

İnsanın hayatı anlama ve algılama çabasına samimi bir katkı olan bu kitabı okuyanların edebi anlayışı derinlik kazanmakla beraber bu çaba içerisinde olan kimseler için *Gidilmemiş Yerlerin Türküsü* yeni bir usûl önerisidir.

KOCAKARI OYNATTIĞI AHMET YETİK

26

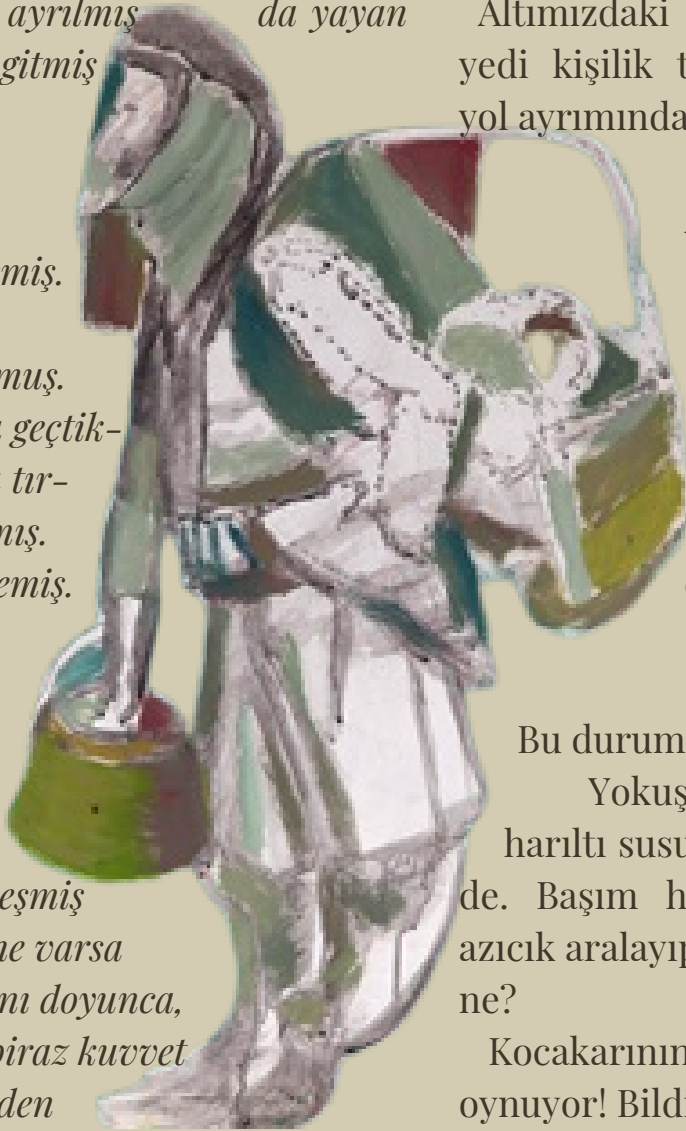
Görsel: Eren Eyüboğlu, Mecazi

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

"Kimine göre bundan yüz sene evvel kimine göre bundan iki yüz sene evvel Gördes'in mi Sındırgı'nın mı dağ köylerinden birinde bir kız evladı dünyaya gelmiş. Bu kız büyümüş etmiş, yine anlatanların ihtilafa düşeceği üzere Akhisar Ovasına çalışmaya mı gitmiş gelin mi olmuş ne. Ee, doğup büyüdüğü topraklara, anasının mezarına hasret kalmış yıllar boyunca. Eğer evlendiyse kocasına başkaldırmış, eğer çalışmaya gitmişse işinden ayrılmış da yayan yola düşmüş. Az gitmiş uz gitmiş.

Karasonya'dan,
Karabörklü'den,
Dingiller'den geçmiş.
Yol yürüye
yürüye bitmiyormuş.
Doğankaya'yı da geçtik-
ten sonra kırana tır-
manmış tırmanmış.
Soluklanmak istemiş.
Şırl şırl bir ses
duymuş. Sesin
üzerine gidince
bir çeşme çıkmış
karşısına. Otur-
muş, başında eğleşmiş
biraz. Ağızda ne varsa
yemiş içmiş. Karnı doyunca,
bacaklarına da biraz kuvvet
gelince yola yeniden
düşeyim demiş. Az evvel açlıktan gözleri
de pek iyi göremez olmuşmuş. Şimdi keyfi
de denk ya, şöyle bir süzeyim uzakları
demiş. Amanın! Bir de ne görsün?
Gökseke'nin zirvesi sivriliş duruyormuş

karşısında. Aboov! Bizim kocakarı bir sevinivermiş bir sevinivermiş buna. Takmış zilleri oynamaya başlamış! Buranın adı da 'Kocakarı Oynattığı' diye kalmış ondan sonra"

Ağustos sıcaklığı iyice bunaltıyor. Gördes Seyahat bu, klimaları da doğru düzgün çalışmaz ki! Geçen de bindiğim otobüs şıp şıp damlattı klimadan. Şans bu ya, o koltuk da bana denk geldi. Yıkana yıkana indim Akhisar'a.

Altımızdaki iki bin dört model yirmi yedi kişilik temsa otobüs, Doğankaya yol ayrımından yukarı doğru çıkarken

iyice boğuluyor.

Arkamdaki teyze torununa
bir şeyler anlatıyor.

Zamanında Gördes'ten

Akhisar'a göçen

bir kadının hikâyesini...

Sıcaktan iyice

mayışmışım, kafam yana
düşüyor. Cama yaslıyorum
başımı, tıklar tıklar, ufak
darbeler iniyor cama.

Bu durum istemsiz hoşuma gidiyor...

Yokuş bitince otobüs rahatlıyor,
harıltı susunca bir oh çekiyorum ben
de. Başım hâlâ cama yaslı. Gözümü
azıcık aralayıp dışarıya bakıyorum. O da
ne?

Kocakarının birisi yolun kenarında
oynuyor! Bildiğin, şingir mingır!

Otobüs duruyor. Şoför birkaç kez
sesleniyor. Önce oralı olmayan teyze,
oynamayı bırakıp biniyor otobüse.
İçeriye güzel bir koku siniyor. Yüzyıllar
öncesinden sanki. Yola devam ediyoruz.

(Gördes, Mart 2020)

KAPININ ARDI

YAKUPHAN GÜLEÇ

28

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

O son pası gol atmalydım. Annem çağırdı, bitti. Tüm hayallerim rüyalarım da kaldı. Rüyalarım da hayallerim de. Büyük topçu olacaktım, aynı Alex gibi. Bir gün İstanbul'a gidecek, krallar gibi yaşayacaktım. Annemi de alacaktım yanıma. Bizim iki yumurcağı da.

“Emre, oğlum kalk artık.”

Annemin sesi uzaklardan geliyordu. Uyuyor numarası yapıyorum. Mutfaktan salona doğru bir tıkırtı ve giderek yaklaşıyor:

–Ben kime diyorum. Her gün her gün aynı şey.

Duymazlıktan gelmeye devam ediyorum. Her gün böyle sabahın köründe kalkmaktan nefret ediyorum. Neden ben de bir gün şöyle öğlene kadar rahat uyuyamıyorum ki! Annemin sesi giderek yükseliyor.

“Oğlum! Gözünü seveyim, n'olur kalk artık...”

“Tamam, anne ya, bir uyutmadın.”

Üstümdeki ince örtüyü kaldırdığım gibi tüylerim diken diken. Bu nasıl soğuk ya, insanı öldürür yemin ediyorum. Sonra bir güzel gelmişine geçmişine sövüyorum. Sobaya atacak ne odun ne de kömür kaldı. Kışı çıkartırız dediydik ama aldığımız onca yakacak da yetmedi. Köyde olsak burada yaktığımızın yarısına kışı çıkarırdık valla. Şimdi ne ısınabiliyoruz ne de yakıt alabiliyoruz. Elde avuçta kalanla aç karnımızı ancak doyurabiliyoruz. Bir de yumurcakların okullarına gidiyor. Bu okulların da masrafları hiç bitmiyor zaten.

Okumaktan da ne anlıyorlar, onu da bilmiyorum. Okuma yazma bilecek kadar gittikten sonra gerisi hava cıva. Sahi artık böyle mi düşünüyorum?

Yüzüm soğuktan kireç gibi olmuş, aynanın sağlam kalan sol ucundan görebildiğim kadarıyla. Kireç gibi olsam ne, sanki değişen bir şey var. Yalancıktan kahvaltı yap, sabahın alacakaranlığında çık, atölyeye git, ortalığı toparla, çay koy falan derken imanım gevriyor.

Annem de kahvaltıya yarım kâse çorba koymuş. O iki yumurcağı daha fazla düşünüyor. Öyle ya, biz öküz kadar olduk, onlar daha büyüyecek. On dört yaşından sonra daha ne kadar büyüyeceğim ki zaten. Bırak çocuklar yesin benim yerime de. Kabullenmesi zor ama.

“Oğlum, hadi hemencecik ye de çık, tamam mı?”

“Tamam, anne ya, dur bir yeni oturdum.”

Bu da böyle işte, tez canlı, korkak ve ürkek. Ne deyim ben buna. Babam göçtüğünden beri her şeyden ürker oldu. Haline tavrına kızınca da ne yapayım, der susar. Oysa ben biliyorum onun derdini. Komşu Hanife Teyzeye söylediği geçen. Valla Hanife Abla üç bebeyle ortalıktayız. Dul olmak çok zor. Şimdi yiğidim olsaydı bu halimden eser kalır mıydı? O vakit içim yandı. Eve girecekken sokağın köşesinden döndüm. Bisiklete binen çocukları seyrettim, maç yapanlara baktım. Dayanamadım koştum sahaya. Canım

çıkasıya kadar koşmak istedim. Derdim oldu mu tek bildiğim şey koşmak. Durunca içim içime sığmıyor, geriliyorum. Unutmak istiyorum tüm olanları.

Baba. Benim için ne kadar da ağır ve uzak bir kelime. Dilimi döndüremiyorum. Ağzıma yakışmıyor. Keşke dilimden çıkarsa, zihnimden silinse de kurtulsam. Ustanın oğlu yanımda “baba” deyince derim kemiğime kadar yüzülüyor sanki. Bu hayat bana inat etmek üzere doğdu belli ki. Başta kimse olmayınca böyle oluyor işte. Neyse artık eve döneyim dedim. Koşmak da bir işe yaramıyor. Düşsem, kanatsam her bir yanıma, incitsem kendimi belki o zaman unuturum her şeyi. Hayallerimin rüyalarım, rüyalarımın da hayallere karıştığı gibi unutmak acıya, acı da unutmaya dönse... Bitse. Çile. Yorgunluk. Çalışırken böyle olmuyor. Bir an bile boş kalmayınca unutuveriyor insan. İnsanın babası ölünce. Ev kime kalıyor?

Ben bazı şeyleri unuttum artık. Unutmayı da unutmak istiyorum. Ağırlık kalksın üzerimden istiyorum. İstemek güzel de, dünyanın bu istekten haberi var mı?

Gün bitiyor, ağır ağır eve doğru yürüyorum. Normalde minibüs ile gidip gelirim ama para olmayınca yürüyorum. Annemin haberi yok. Çatısı akan, pencereleri rüzgâr geçiren ev beliriyor köşeyi dönünce. Annem kapının eşiğinde üstünde emanet duran

hırkasına sarınmış beni bekliyor. Gözlerindeki kaygı yerini derin bir rahatlama bırakıyor.

“Oğlum nerede kaldın?”

“İşler anne, işler bitince anca çıkabildim.” Önü parçalanmış ayakkabılarımı çıkarıyorum ağır çekimde. Annem o sıra gözlerini yere indiriyor, sessizce içeri geçmemi bekliyor. Arkamdan, kapıdan başka her şeye benzeyen kapıyı kapatıyor.

Eve girerken geçmiş, şimdiyi ve geleceği düşündüm. Yarına baktım, şimdiye, geçmişe açtım. Kırık dökük kapıyı kapatınca herkes evinde mutlu görünüyor. Öyle mi acaba? Yumurcaklar yanmayan sobanın başında defter kalem çalışıyorlar. Bakarsın bunlardan bir şey çıkar. Geldiğim gibi üzerime doğru zıplıyorlar. Belli ki yine masraf çıktı bize. Varsın ben eve yürüyerek geleyim, yumurcaklar derslerinden geri kalmasın. İçimden diyorum: bakın yumurcaklar, okuyacaksınız, kendinizi kurtaracaksınız diyorum. Bana gelince... Şimdiki olmayanın geleceği olmaz. Atölyeden başka hayat mı var? Düşüncelerimden sıyrılıyorum. Burnumda ağır bir duman kokusu, ellerimde çıkmayan yağ lekeleri sabahki çorbayı kaşıklıyorum.

MAHMUT COŞKUN İLE SÖYLEŞİ AHMET YETİK

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

31

Hocam merhabalar. Klasik soru ile başlamak istiyorum. Mahmut Coşkun kendini nasıl tanıtır?

Merhaba. Edebiyat, felsefe, sinema bölümlerinde okudum, öğretmenim. Roman, öykü, deneme, senaryo filan yazıyorum. Bir de arada film filan yapmaya çalışıyorum. Ne kadar karşılıksız ve suni şeyler söyledim değil mi? Şimdi söyleyeceğim şeyi henüz başaramadım, belki de o yüzden kendimi öyle ifade edemiyorum; iyi insan olmaya çalışıyorum sevgili Ahmet; adil, merhametli, iyi insan.

“Yakarım Gül Satanlar Bahçesini” ve “Başka Biri Olmanın Romanı” adlı romanlarınız var. İki romanınızda da toplum eleştirilerinin ve sosyolojik tahlillerin yoğunlukta olduğunu görüyoruz. Romancılığı bir tebliğ aracı olarak kullandığınızı söyleyebilir miyiz?

Hayır, hiç öyle bir niyetim yok. Benim romanlarım bir şey söylüyor evet, ama bu tebliğ değil. Sanat eseri yol yordam göstermeli gibi bir düşüncem de hiç olmadı fakat sanat eserinin fikrî bir temeli olmalı. Edebiyat için özellikle bu temel olmalı, yani nesirden bahsediyorum, bu kurmaca dahi olsa. Resim, heykel salt estetik üzerine yapılabilir ki birçoğunun fikrî temelleri mevcuttur zaten. Sanat akademisindeki ilk sanatlar nelerdi; resim, heykel, mimari ve sonra şiir. Bugün “Sanat ve

Edebiyat” diye bir ifade var. Edebiyat, sanat değil mi yoksa? Bu çok farklı bir konu tabii de geleceğim yer şurası, sanat eserinin estetiği aşk gibidir, o an çarpar. Resim, heykel, müzik, mimaride bu çok daha belirgin yaşanır. Edebî metinde ise metni okumadan nasıl bir eser olduğunu bilemezsiniz. Tabii şu soru geliyor hemen insanın aklına; “İyi de resim, heykel filan da sonradan değerlendirilebilir, yani birden çarpmaz, o zaman ne olacak?” Evet, bunu göz ardı etmiyorum. Yine de edebiyat, diğerlerine göre daha yavaş ve zamanla çarpacak bir sanat. Mesela edebiyat öğretmenleri tragedyayı anlatırken şöyle tanımlar, “Bir kahramanın kendi çevresinde gelişen olaylarla savaşıp kendinden daha büyük ve anlamlı olduklarını anlayıp bu olaylar karşısında yenik düşmesini anlatır.” Müthiş değil mi, çevresindeki olaylarla savaşmayı göze almak onu kahraman yapar fakat çevre yani toplum hep daha güçlüdür ve kahramanı yer. Bir roman kahramanı da biraz böyle olmalıdır bence. Tamam tamam, bu konu çok uzayacak, sen ne sordun ben ne anlattım :) Özetle diyeyim ki; roman benim için büyük bir sanat alanı, dolayısıyla bir romanda; psikoloji, felsefe, tarih, müzik, mümkünse bol şiir, resim, heykel tasvirleri ve neredeyse minyatürü yapılabilecek mekânlar görmek isterim. Elbette bunlar şu anki fikirlerim, değişebilir mi değişebilir. O yüzden sanatı sadece bir tanımla ifade edemiyoruz.

İki romandan sonra bir öykü kitabı çıkardınız. Öykü ve roman arasındaki farktan konuşacak olsak nasıl bir tanımlama yaparsınız?

Kuramsal birçok tanımı var bunun elbette ama kısaca diyebilirim ki; öykü bir ânın şarkısı ise roman hayatın bir sonatı. Bu da bir garip oldu şimdi. Teknik farklardan ziyade kendi düşüncem için şöyle söyleyeyim, çoğu şey hakkında roman yazılabilir ancak her şeyin öyküsü yazılamaz gibi geliyor bana. Çünkü romanda bir şey inşa ediyorsunuz, kahramanın bir yolculuğu var. Öyküde ise sınırlı sayfada büyük bir anlatım gücüyle kısıtlı bir olay yahut âni yazacaksınız, bu çok daha maharet isteyen bir durum. Biri uzun biri kısa deseymişim mi acaba :)

Siz gibi kendini öykü dünyasına kabul ettirmiş isimler dışında genç öykücülerden takip ettiğiniz isimler var mı? Varsa kimlerdir?

Öncelikle estağfurullah, öykü dünyasına beni kabul ettiler mi bilmiyorum, bana hiç öyle bir haber gelmedi:) İsimlere gelince açıkçası herkesi saymak mümkün değil ama bu sorulara cevap verilmemesine hep sinirlenmişimdir, sanki çekiniliyormuş gibi gelirdi bana, o yüzden yakın zamanda okuduklarımdan söyleyebilirim sanırım. Mustafa Aplay var mesela, oldukça beğeniyorum iyi öyküleri var. Yaşını bilmiyorum ama ilk kitabı olması münasebetiyle söyleyeyim, Sahra Tahiroğlu'nun öykülerini çok beğendim. Ahmet Yetik'in ki bu sen oluyorsun şimdi yüzüne karşı olacak ama senin öykülerini daha kitaplaşmadan okuyup beğenmişim, o yüzden seni de rahatlıkla beğendiğim öykücülerden sayabilirim. Gülşen Funda'nın öykülerini çok beğenmişim, Mehmet Faruk Kurt var mesela vesanat'ta bir öyküsünü yayımlamıştık çok sevmiştim.

Öykü odaklı bir dergi olan Muhayyel'de editörlük ve Vesanat'ta genel yayın yönetmenliği yaptınız. Mevcut veya geçmişte çıkan dergilerden en beğendikleriniz hangileriydi?

Geçmişte Türk Edebiyatı dergisini lisans yıllarımda çok okurdum, şimdi o

kadar takip etmiyorum. Postöykü'yü başından beri beğenirim. Aşkar ve Mahalle Mektebi takip ettiğim sevdiğim dergilerden. Cogito'yu da takip ederim.

TÜRK EDEBİYATI
AYLIK FİKİR VE SANAT DERGİSİ

P O S T
Ö Y K Ü

{ mahalle
mektebi }
hayat edebiyat dergisi

cogito

Yayınervinde editörlük geçmişiniz de var. Editör Mahmut Coşkun bir edebi metinde nelere dikkat eder?

İfade. Yani bunu dilediği yolla yapabilir bir yazar ancak ifade etmek istediği şeyi tam olarak kendi de bilmiyor ve garip garip cümleler kuruyorsa okumaya devam etmiyorum. Bu soruya olumlamak için değil de neyi olumsuz görürüz diye bakmak lazım. Çünkü iyi bir metni okuyunca anlıyorsunuz. Bu da çok klasik bir cevap ama gerçekten iyi bir metin az önce söylediğim gibi garip garip cümlelerden bile oluşsa sevebilirsiniz. O yüzden ilk gözden çıkaracağım metin, bir yazarın aklına geleni yazması olur sanırım. Yan yana gelmiş güzel cümlelerden ibaret değildir bir metin. Mesela herkesin çok sevdiği bir kitap var, ben onu hiç sevedim, dayanamadım bile ama

herkes ki çoğu çok kıymetli yazarlar pek beğenmişlerdi. Demek ki biraz kişisel bir şey bu. Tabii editör olarak baktığınızda doğru Türkçe, ifade gücü göze ilk değerler. Yine de biraz duygusal olmamızla alakalı sanırım, bir metnin derdi varsa derdini sonuna kadar dinlemek isterim, ondan sonra işte profesyonellik filan şurası olmuş ya da olmamiş diyebilirim. Bir de metin bana bilmediğim bir şeyi kurmacanın içinde anlatıyor, öğretiyor, yoğuruyorsa dayanamam severim o metni.

Bir yazar ve okur olarak sizi en çok etkileyen kitaplar ve yazarlar kimlerdir?

Bu zaman içinde sürekli değeriyor, gerçekten sürekli değeriyor. şu sıra Fernando Pessoa ve tekrar tekrar Nietzsche okuyorum. Ve çok severek okuyorum ki etkilenmemek elde değil. Yine de bende yeri ayrı olan yazarları söyleyeyim, şeyh Galip benim için bambaşka bir yerdedir. Milan Kundera ve Umberto Eco'yu da çok okudum. Oğuz Atay ve Orhan Pamuk'u artık saymasak da olur, çünkü birçok kişiyi etkilediler zaten ülkemizde, ben de çok severek okudum yıllarca. Ulus Baker de çok etkilemiştir beni, onun dışında Nurettin Topçu ve Spinoza'yı da sayabilirim. Dediğim gibi belki iki sene önce başka isimler sayardım, beş sene sonra bambaşka isimler sayacağım.

Öğretmenlik yapıyorsunuz, gençlerle aranız çok iyi. Yeni neslin edebiyata ilgisini nasıl açıklarsınız. Hatta yeri gelmişken yazmaya ilgi duyan ve yeni başlayanlar için tavsiye verecek olsanız neler söylerdiniz?

Yeni neslin edebiyata ilgisi gayet olağan. Ne fazla ne az. Şöyle düşün, lisede öğrenciydin, kaç arkadaşın kitap okuyordu, kurmaca okuyordu. Bu hep böyledir, her sınıftan iki üç kişi çıkar edebiyata ilgili, oran olarak geçmişten farklı olduğunu düşünmüyorum belki müspettir bile. Şimdi yaşı geçmişler hep yeni nesilden şikâyetçi ya, aman efendim okumuyorlar, hep sosyal medyadalar diye. Yooo okuyorlar, ya hu siz o yaşlarda ne yapıyordunuz, atari salonlarından, iki film bir arada sinemalardan çıkmıyordunuz, açtırmayın kutuyu şimdi. Kendi sınıf arkadaşlarınızdan kaç tanesi şu an edebiyatla ilgili, ya bir ya hiç. Bir sen varsın işte. E tamam şu anda da durum aynı.

Tavsiyeye gelince, tavsiye kemalinde değilim muhakkak, fakat ben şöyle yapardım diyebilirim. Çok okumak, önce oburca okumak sonra nitelikliyi ayırt edebilecek seviyeye gelmek. Sonra da bol bol yazmak, sürekli yazmak, yazdıklarını sesli okumak. Kötü bulduğunu yok edebilmek, edebî metne “yazdıklarımın hepsi benim bebeklerim” diye bakılmaz. Atacaksın, atmalısın. Ben atarım yani.

Bir de birçok alanda yazabilmeyi denemek lazım, elbette bir alanda yürümek tercih edilebilir ama denemek de lazım. Farklı şeyler okumayı ihmal etmemeli yazar, çünkü keşif hep aynı düşünceleri, tarzları okuyarak yapılamaz. Özellikle roman yazıyorsanız, çok farklı alanlarda okumalar yapmalısınız. Kendime diyorum tabii, aklına yatan olursa deneyebilirler bunları.

Bu söyleşi için bana zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Çok kıymetli sözler sarf ettiniz. Var olun.

Ben teşekkür ederim Ahmet. Yolunuz açık, bahtınız çiçekli olsun. Sevgiler, saygılar.

ÜÇ BAKIŞTA BİR KİTAP

EVŞEN YILDIZ | ANNEMİN GELİNCİK
TARLASI

TARLASI

EVŞEN YILDIZ

36

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Yakuphan Güleç: Merhaba kardeşlerim... Nasılsınız iyi misiniz? Beni sorarsanız Evşen Hanım'ın kitabının son öyküsünü okumuş, fırından taze taze çıkan kitaba dair düşüncelerimle sizlere yazıyorum. Kitabı bana hediye eden Süleyman'a da ayrıca teşekkür ederim.

Annemin Gelincik Tarlası, yazarın ilk kitabı. Bu senenin Şubat ayında Vacilando Kitap'tan çıktı. 12 öyküden oluşan kitapta özellikle anne-baba, ev, zaman, rüya ve hayat gibi imgelerle karşılıyor bizi yazar. Kitapta çok başarılı öyküler olduğu gibi didaktik kısımları, okuru hazırladığı sonu önceden işaretlemesi ve yer yer de anlatıcının yazar olduğunu hissettiğimiz kısımları da zayıf yönleri olarak dikkatleri çekiyor.

Ahmet, sen ne düşünüyorsun kitap hakkında?

Ahmet Yetik: Evşen Hanım'ı İshak Edebiyat'tan tanıyorum. Öykülerde diri tuttuğu dili, anlatım tekniklerine hâkimiyetini hep takdir etmişimdir. Bazen öykülerini okurken "bunu ben yazsaydım keşke" dediğim oluyordu :)

Ayrıca yazarın çağdaşlarını iyi takip ettiğini, günceli yakalamaya çalıştığını da görüyorum. Bu bence artı bir özellik.

YG: Keşkeler keşkesidir, iyi öyküler. Evşen Hanım'ın gerçekten böyle dedirten öyküleri var. Beklenen öyküsü mesela. Ölen abi ve babanın ardından annenin beklediği ev, geriye kalan çocuğun dilinden anlatılanlar. *"Evimizin yeni halinin adı beklemektir; annem*

herkese bekliyoruz diyordu. Beklediğimiz her neyse geldiğinde evde olmama ihtimali beni korkuttuğu için annemin dizinin dibinden ayrılmamaya kararlıyım, anneme bunu böyle anlatamadım."

Yazarın günceli takip etmesi artı bir özellik elbette. Durağan olanın bunca hız içerisinde yalpaladığı bir dönemde kesinlikle günceli takip etmek edebiyatın farzietlerindendir. Evşen Hanım bu farziyeti çok güzel yerine getiriyor. Diğer yandan çalıştığı kurum icabı eskiyi de yakından takip etme fırsatı oluyor. Bu ikisinin harmanlanmasından doğan bir kalemde bahsediyoruz aslında.

Diğer yandan bir öyküde ev teması varsa o öykülerin genelde ayrılıklara ve dağılmalara gebe olduğunu görüyorum. Evşen Hanım bu evlerin içerisine zamanın durgunluğunu ekleyerek fotoğraf kareleri sunuyor okurlarına. Bunu yaparken belli bir başarı yakalıyor ancak didaktik kısımların oluşu, yazarın kurguya girişini hissetmemiz ve bu hissin yer yer sonu belli bir öyküye doğru ilerlemesi benim eleştirdiğim kısımlar. Sen ne dersin Süleyman kitap hakkında?

Süleyman Çınar: Merhaba dostlar. Kitaba tahliline geçmeden önce rica ederim diyeyim. Dilerim istifadeli bir okuma olmuştur sizler için.

Kıymetli dostum güzel tespitlerde bulunmuşsun. Her biri benim de okurken gözüme çarpan hususlar. Evşen Hanım, sessiz sakin bir biçimde giriyor öykülerine. Tıpkı eski, huzurlu,

aidiyet duygusuyla örülü mahalle ortamlarına girdiğimiz gibi. Olayların geçtiği evlerde hep böyle bir mahallede gibi hissettim. Öyküler ne kadar buruk, hazin, hüznü olsa da sıcak bir mahalle ortamındaki bir evde geçiyormuş hissiyatını verdi bana. Belki bu hissiyatın oluşmasında yazarımızın öykülerinin ekseriyetinde kullandığı ben dili olabilir. Günümüz öykücülüğünde en sık rastladığımız iki bakış açısı ve anlatıcı türü var bana kalırsa. Kahraman bakış açılı birinci tekil (yani ben) anlatıcı ve gözlemci bakış açılı (yani ben veya o) anlatıcı. Bunların avantajları ve dezavantajları tartışılmakla birlikte günümüzde okuyucuyu öyküye bağlamanın, onun öyküdeki karakterle bir aidiyet bağı kurmasının güzel bir yolu olarak görüyorum bu tercihleri.

Ahmet, kıymetli dostum, sen ne dersin Yakup'la yaptığımız tenkitler üzerine? Kitap sende ne gibi izler bıraktı, kitabı olan bir kalem erbabı olarak merak ediyoruz tenkitlerini.

AY: Estağfurullah kardeşim. Sizin eleştiri konusundan benden katbekat daha iyi olduğunuz aşikâr. Evşen Hanım, olaylar üzerinden değil de durumlar üzerinden gitmeyi daha çok tercih ediyor. Öykülerde anne figürü ön plana çıkartılıyor. Kitabın ismi

dikkate alınınca bunun bir tesadüf olmadığını düşünüyorum. Kitabın genelini ele alacak olursak Evşen Hanım'ın öykülerinde hüznü duygusunun hâkim olduğu ve duygu aktarımını ön planda tuttuğunu düşünüyorum. Öykülerin sonları için vuruculuk gibi bir kaygısının olmadığı, durağan bir anlatımı tercih ettiği görülüyor. Zaman zaman bu durağanlık beni zorladı. Öykünün sonunu getirmekte zorlandığım oldu. Ama uzun öyküler olmadığı için bu çok sorun teşkil etmiyor. Genel anlamda bakıldığında Evşen Hanım'ın iyi bir ilk kitap ile başladığını söylemek mümkün. İnşallah devamı gelir.

YG: İnşallah Ahmedim. Keyifli bir tahlil oldu, teşekkür ederim.

AY: Bir sonraki üç bakışta bir kitapta görüşmek dileğiyle.

SÇ: Görüşürüz dostlar...

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

39

Şimdi Karşıya Geçebilirsiniz, Hüseyin Kılıç, Ketebe, 2022
(Tanıtım bülteninden)

Dünyayı istila etmek isteyen uzaylıların satır aralarında özgürce dolaştığı, baba-oğul iki sineğin türlü maceralardan geçtiği, martıların işlerini güçlerini bırakıp hikâye anlattığı, dört harflilerin Red Kit'in atını aramak için güçlerini birleştirdiği bu öyküler esrarengiz bir kurgu evreninde buluşuyor. Hüseyin Kılıç, neşeli hikâye anlatıcıları vasıtasıyla okuru sayfalar arasında merakla kaybolacağı bir dünyaya davet ediyor. Buyurun;

Şimdi Karşıya Geçebilirsiniz.

Sakal, Toplu Öyküler, Janko Polić Kamov, Çev.: Nadiya Tankut, Fihrist Kitap, 2022

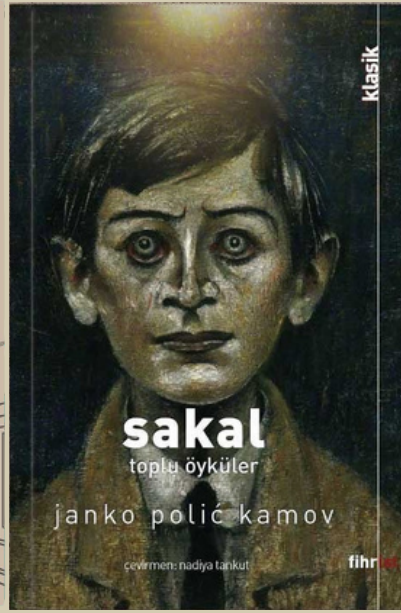

Öyküde modern Hırvat edebiyatının başlangıcını temsil eden isim, Az ve öz yazıp kısa bir hayat süren aykırı bir flanör,

Janko Polić Kamov!

Avrupa'da modern edebiyatın öncü isimleri ilk önce şiirde kendini göstermiştir; Hırvat Edebiyatı'nda da modern öncüler şiir alanındadır. Kendisi de bir şair olan Kamov (1886 - 1910),

bu aykırı ve yenilikçi ruhunu düz yazıda da göstererek her okuyucu tarafından keyifle okunacak öyküler yaratmıştır. Maupussant öykücülüğünden etkilendiğini söylese de, dili, Kafka'dan önce Kafka'yı andırır. Ama o, Kafka'dan bir adım ileri gitmiştir sanki; özgüven dolu bir şarlatandır adeta. Janko Polić Kamov, toplumun değerlerine bir karşı duruşu da temsil eder. Birinci ağızdan yazdığı öyküleri psiko-sosyal çözümlemelere meyillidir. Kendiyle alay edebilmenin sınırlarını zorlayan, duygusal bir yansımanın ürünü olan "Maskaralıklar" adını

verdiği kısa öyküler, adeta toplumdışılığı da imler. Flanör ile serseri arasında bir yerde konumlabilecek olan "Bitanga" terimi, tam olarak onun duruşunu temsil ediyor diyebiliriz.

Dolayısıyla, mizah kokan bir reddiyeci tadını aldığımız hikayelerindeki yalınlık, asi yönünü törpüleme aracı taşır sanki; yine de bir o kadar vurucudur. Tıraş olmak için giriştiği serüvenin sonunda bize bu keyifli satırları bırakan Janko Polić Kamov, "Zamanımızdan Bir Kahramanın İtirafı" adını verdiği maskaralıklarıyla, aynı zamanda

okuyucuyu trajik sonlara hazırlamaktadır.

Türkçeye böyle kıymetli bir ismi kazandırmanın mutluluğuyla sunduğumuz bu toplu öyküler, umarız ki bizim kurduğumuz samimi bağı okuyucusuyla da kurar... Şimdiden iyi okumalar dileriz.

Kurmaca Kimden Yana, Abdullah Harmancı, İz Yayıncılık, 2022

George Steiner “Edebiyat eleştirisi bir sevgi borcundan doğar” der. Okuduğumuz eserlere karşı borçlanırsınız. Elinizdeki eser, her şeyden önce bu borcu ödeme gayretidir.

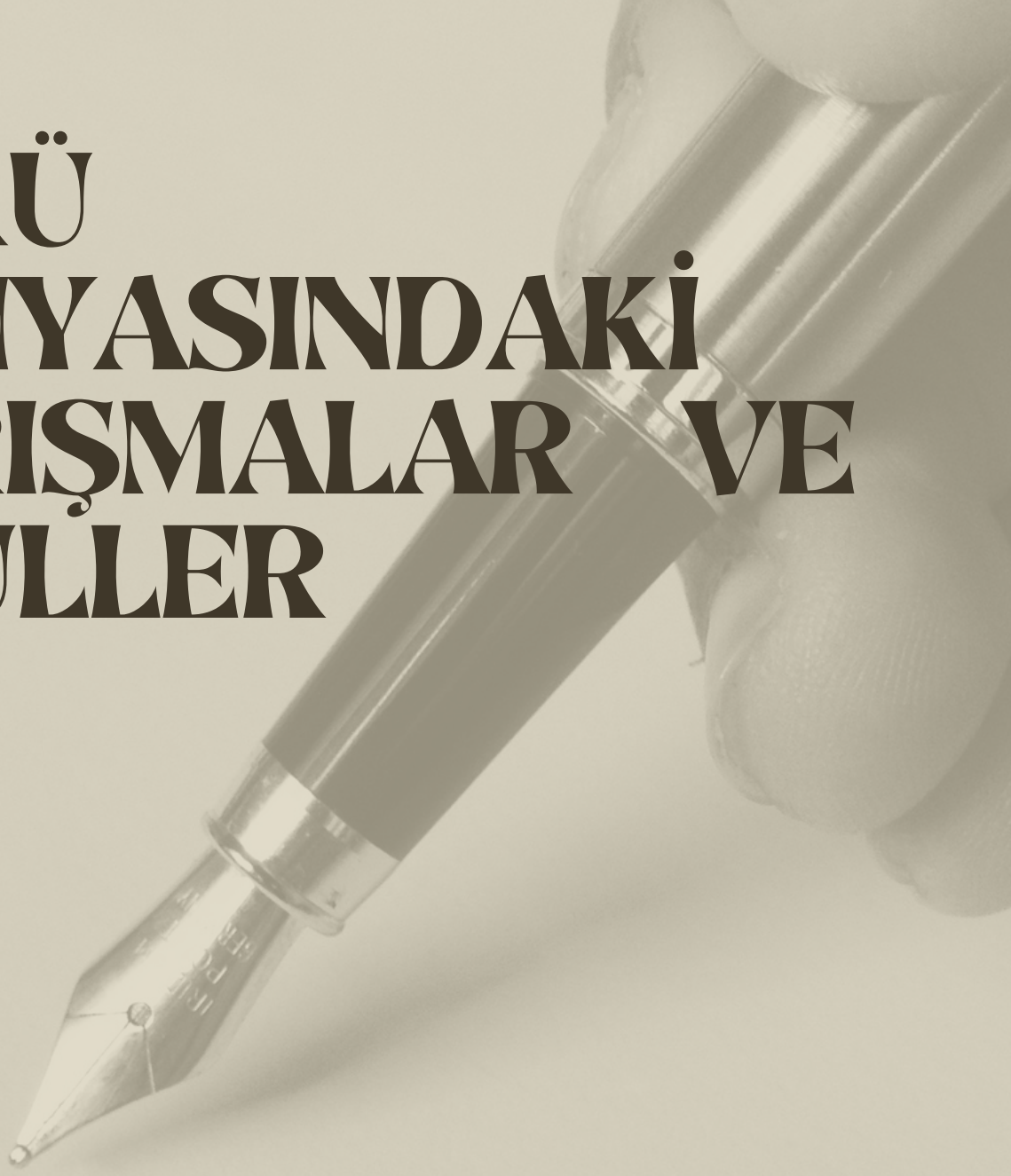
Bir öykü üzerine düşünmek aslında öykü üzerine düşündürmektir. Eleştiriden poetikaya sızan, poetikadan eleştiriye süzülen damarlar vardır.

Kitaptaki yazıların eleştiri türüne daha yakın durduğu ilk bakışta verilebilecek bir yargıdır. Son bakışta ise yazıların birçok türe aynı anda yakın durmakta olduğu görülecektir.

Eleştiriye, poetikaya, denemeye, okuma notuna, yaratıcı yazarlık ders notlarına, hatta hatıra türüne dönüşebilecek gibi duran düzyazılar, aynı zamanda son dönem Türk öykücülüğüne dair bir anlama, anlamlandırma çabası.

ÖYKÜ DÜNYASINDAKİ YARIŞMALAR VE ÖDÜLLER

- **Nilüfer Belediyesi 2022 Sait Faik Öykü Ödülü**

Son Başvuru Tarihi: 26 Ağustos 2022

Konusu: Serbest

Öne Çıkan Kısıtlar: İsteyen herkes katılabilir.

- **İstanbul Üsküdar Lisesi
Müdürlüğü Küçürek Öykü
Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 09 Eylül 2022

Yarışmanın Konusu: Barış

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: İstanbul'daki lise öğrencileri katılabilir.

- **Bursa Büyükşehir Belediyesi İpek Şehir Öykü Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 31 Ağustos 2022

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: İsteyen herkes katılabilir.

- **3. Zehirli Kalem Polisiye Öykü Ödülü**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 15 Ağustos 2022

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Türkçe yazmak koşuluyla 18 yaş ve üzeri herkes katılabilir.

- **Fantazya ve Bilimkurgu Sanatları Derneği (FABİSAD) 2022 GIO Ödülleri**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 20 Temmuz 2022

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Ödüle isteyen herkes katılabilir.

- **İzmir Ödemiş Belediyesi Ulusal Şiir ve Öykü Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 29 Temmuz 2022

Yarışmanın Konusu: İşgalden Kurtuluşunun 100. Yılında Kuvayı Milliye

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: 18 yaşını doldurmuş, eli kalem tutan yurt içinde ve yurt dışında yaşayan bayan ve bay her Türk vatandaşı katılabilir.

- **Edebiyatist Öykü Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 31 Temmuz 2022

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Yarışma 18 yaşının üzerindeki tüm yazarlara açıktır.

- **Türkiye Bilişim Dergisi
Bilimkurgu Öykü Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 31
Ağustos 2022

Yarışmanın Konusu: Konu kısıtlaması
olmamakla birlikte öykülerde
bilimkurgusal öğeler aranacaktır.

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: TBD
Yönetim Kurulu üyeleri ile TBD Bilişim
Dergisi Yayın Kurulu Üyeleri dışında
herkes katılabilir.

- **Payas Belediyesi Şiir, Hikâye,
Fotoğraf Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 30
Ağustos 2022

Yarışmanın Konusu: Dünden Bugüne
Payas

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar:
Yarışmaya 16 yaş üstü herkes katılabilir.

ÖYKÜMEN SÖZLÜK

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

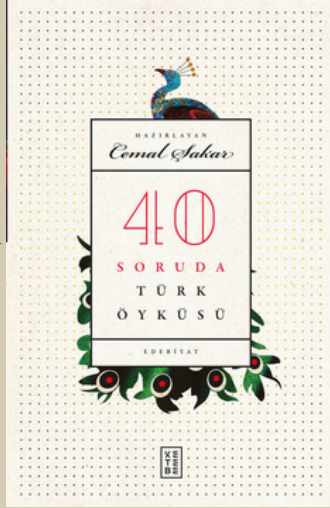
45

Öykü ne değildir?

"Öykü, sadece kendisi olandır; dolayısıyla masal, şiir, roman, deneme, hatıra, günlük, fotoğraf, resim vs. değildir. Ama bunlarla hiçbir ilgisi olamaz da diyemeyiz. Öykünün diğer sanatlarla hatta bilimlerle ilişkisini kendi dilsel ve teknik özellikleri belirler. Her şeye yakındır öykü ama kendinden fazla ötekine benzediği an ölür. Örneğin romanın kıyası değildir; romanın kıyası, kısa roman veya kötü romandır. Sayfa

sayısı olarak roman-
dan az olabilir ama
sırf bundan hareket
etmek, 'çam ağacının
kıyasına, zeytin
ağacı derler' kadar
ilgisiz bir şeydin
Öykünün kısalığı,
dilin pratik simge-

sel, imgesel bütün düzeylerini harekete geçirerek zamanı, mekânı, olayı sözde kısaltarak anlamı ve işareti genişletmek içindir. Öykü, şiirin, günlüğün, hatıranın tahkiyelisi de değildir. Şiirin tahkiyelisine eskiden beri manzum hikâye denir; günlüğün tahkiyelisi tahkiyeli günlük, hatıranın tahkiyelisi tahkiyeli hatıradır. Çünkü bir tahkiyenin başı ve sonu vardır; kendi içinde bir kronolojisi vardır; oysa öykünün başı sonu ortası tek bir anlamdır; kronolojisi de kendi kurgusunun mantığına göredir. Resmin söze dökülen şekli değildir;

resmin söze dökülenine olsa olsa resim eleştirisi veya resmin özeti denilir. Öyküde elbette tasvir vardır ama öykünün amacı somut ve soyut varlıkların niteliklerini onaya koymak değildir."

Mehmet Narlı; 40 Soruda Türk Öyküsü, Haz. Cemal Şakar, Ketebe, s.31

Postmodernleşme

Her şeyden önce, günümüzde postmodern öyküler yazılıyor. Öykücüler, farkında olsalar da olmasalar da postmodern uygulamalara metinlerinde sıkça yer veriyorlar. Bunu dile getirdiğinizde ise bazı yazarların itiraz ettikleri oluyor. Kendilerinin "postmodern falan gibi şeylere" uzak olduklarını belirtiyorlar. Demek ki, postmodern etkiyi okudukları metinlerden doğal bir biçimde almışlar, Konunun teorik tarafını pek önemsememişler. Uyguladıkları yöntemlerin kendilerini postmodernleştirdiğini düşünmemişler. Sık sık "metinler arası" yöntemine başvurulması, üst kurmacadan yararlanılması, ironinin neredeyse yazılan bütün satırlara hâkim olması gibi özellikler yazarların postmodern estetikten yararlandıklarını gösteriyor."

Abdullah Harmancı; Edebiyat Ortamı Öykü Yıllığı 2019, Haz. Engin Elman, Edebiyat Ortamı Yayınları, s. 297

Deruhte Dergi, "*Kağıt Gemideki Yolcular*" sloganı ile 2018 Haziran ayında yayın hayatına başlayan bir e-dergidir. Başta öykü, şiir, eleştiri, deneme türleri olmak üzere pek çok türde onlarca eserle okurlarıyla buluşmuştur. Ayrıca yayımladığı eserler arasından bir seçki niteliğinde sayılabilecek ilk sayısı Mayıs 2020'de yayımlanmıştır.

Deruhte Dergi kendisini şu şekilde tanıtmaktadır;

"Deruhte Dergi, kendini içinde bulunduğu işin tamamından mesul görenlerden oluşur. Biz işin bir ucundan tutarak vicdanını rahatlatmayı başaramayanlarız! Edebiyatı umut ve kaygı ile seyrediyor ve bu kaygının diri tutulmasını umudumuz adına önemsiyoruz. Yazmayı salt 'vakit öldürme aracı' veya piyasaya(!) ürün sunma imkânı olarak görmemekte ısrar ediyoruz. Deruhte Dergi ekibi, ismiyle müsemma olmayı en büyük paye kabul eder."

"Deruhte Dergi, edebiyatı merkeze alan bir kültür-sanat dergisidir. Kültür-sanat ifadesini alelade şekilde bir boşluğu doldurması amacıyla kullanmıyoruz. 'Kültür' kelimesinin değer yüklü anlamının bilincinde ve güzelin peşinde koşmak olarak tanımlayabileceğimiz 'sanat' kelimesinin gereğini gözeterek yolumuza devam etmeye çalışıyoruz. Parçalanmışlığın, tanımsızlığın revaçta olduğu bir dönemde en azından asgari müştereklerimizi öne sürebilmenin rahatlığı içerisindeyiz. Sanat eseri; yaşadıklarımızdan ayrı, soyut bir uzayda, kendiliğinden var olmuyor. Her şeyin *meta* olarak sunulduğu günümüz tüketim ortamına *tüketilemeyen*, *güzel olanın* varlığına dair bir şeyler söylemek istiyoruz."

Deruhte Dergi'de yayımlanan eserler deruhtedergi.com adresi üzerinden okunabilir.

Deruhte Dergi'de yer almak isteyenler eserlerini deruhtedergi@gmail.com adresine gönderebilirler. Yazarlar eserlerini göndermeden önce deruhtedergi.com/eser-gonder/ adresini ziyaret edebilirler.

DERUHTE DERGİ

Kâğıt
gemideki
yolcular

deruhtedergi.com

deruhtedergi@gmail.com

twitter.com/deruhtedergi

[instagram.com/deruhtedergisi](https://www.instagram.com/deruhtedergisi)

<https://1000kitap.com/deruhte>

<https://www.facebook.com/pages/category/Literary-Arts/Deruhte-Dergi-2330012347237010/>

<https://www.youtube.com/channel/UC9O9-1WZvp-CBwsCbAM8ccg>

https://open.spotify.com/show/28OLN9SxFKxJOSb6sqf3RV?si=ocXbaPr2TNeYshQWEqb1tA&utm_source=copy-link